

Jegyzőkönyv

az Országos Köznevelési Tanács

2009. december 10-én, csütörtökön, 10 órai kezdettel,
az Oktatási és Kulturális Minisztérium (Budapest V., Szalay utca 10-14.)
101. számú tanácstermében megtartott
ülésétől

Napirend:

1. A Tankönyv és Taneszköz Bizottság beszámolója
Előadó: Dr. Szabados Lajos, a TTB elnöke
Meghívottak: A TTB tagjai

2. Előterjesztés a felsőoktatási képzés feltételeiről szóló egyes kormányrendeletek módosításáról
Előadók: Dr. Rádli Katalin főosztályvezető-helyettes
Bakos Károly szakmai főtanácsadó

3. Egyebek

Elnököl: Dr. Loránd Ferenc, az OKNT elnöke

Jegyzőkönyvvezető: Varga Erzsébet (Magyar Gyorsírók és Gépírók Országos Szövetsége beszédgyorsíró szolgálat)

Az ülés résztvevői**Az Országos Köznevelési Tanács tagjai:**

Barlai Róbertné
Bátyai László
Dr. Cseh Sándor
Görbe László
Dr. Hadházy Tibor
Horn György
Dr. Hunyady Györgyné
Dr. Karlovitz János
Dr. Keszei Ernő
Dr. Loránd Ferenc
Dr. Mihály Ottó
Dr. Szabados Lajos
Dr. Szebedy Tas
Dr. Szenes György
Dr. Szilágyi János
Dr. Trencsényi László
Dr. Závodszy Géza

Meghívottak:

Bartha Lajosné (OKM)
Magyar Zita (OH)
Pusztai Lászlóné (TTB)
Kosinszky Zsuzsa (OKM)

Tartalomjegyzék

Általános bevezető	5
Az ülés napirendjének elfogadása	5
A Tankönyv és Taneszköz Bizottság beszámolója	5
Előterjesztés a felsőoktatási képzés feltételeiről szóló egyes kormányrendeletek módosításáról	23
Egyebek	38

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 12 perc)

DR. LORÁND FERENC, az OKNT elnöke, az ülés levezető elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Üdvözlöm az OKNT ülését. Többen jelezték, hogy egyéb elfoglaltságuk, bizottsági ülések miatt korán távoznának – látom a bólogatásokból, hogy ez többeket érint. Nagyon igyekezni fogok, de mindenkit arra kérek, fogjuk rövidre a mondanivalónkat. Valakinek könnyelműen azt ígértem, megpróbáljuk tizenegyre befejezni az ülésünket... *(Derültség.)* De nem fog sikerülni... *(Dr. Závodszy Géza: Ne becsüljük le a tankönyvügyet!)*

A napirend mindenki előtt ismert. Van-e észrevétel a napirendhez, vagy elfogadja az OKNT az előre kiküldött változatban, miszerint az első témánk a Tankönyv és Taneszköz Bizottság beszámolója, a második pedig az „Előterjesztés a felsőoktatási képzés feltételeiről” stb. Van kiegészítés? *(Nincs ilyen jelzés.)* Aki elfogadja a napirendet, kérem, jelezze! *(Szavazás.)* Egyhangú igen, köszönöm szépen.

Megkérem Szabados Lajos urat, az első napirendi pont előadóját, felvezetőjét, szíveskedjék a szükséges tájékoztatással ellátni minket az írásos anyaghoz.

DR. SZABADOS LAJOS: Tisztelt Tanács! Kedves Kollégák! Szeretném elmondani, hogy három mellékletet tettünk az anyaghoz. Egyrészt az ominózus együttműködési megállapodást, amit a DTMB – a Digitális Tananyag Minősítő Bizottság – és az SZTTT kötött, velünk együtt. Volt róla szó egy előzetes beszélgetés során, ezért tettük ide. Másrészt szerepel itt két fél éves munkaprogram, azért, hogy betekintést nyerhessen a tanács, milyen munkát végzünk.

A következő: én azt gondolom, szerencsés összetételű a Tankönyv és Taneszköz Bizottság. Egyrészt három új tagunk lett ebben a ciklusban, akik friss erőt hoztak, másrészt pedig hatan vagyunk OKNT-tagok, három külsős, elég jól meghatározható a szakos szerkezet is – majdnem minden szakot lefedünk, ahogy szoktuk mondani.

Amióta az anyag elkészült, kétszer is nem tudtuk tárgyalni. Azóta két ülésünk volt, ezekről szeretnék szólni.

Az egyikben a sajátos nevelési igényű tanulók tankönyvvél történő ellátottságát tárgyaltuk, ezzel kapcsolatosan tettünk egy mellékletet az anyaghoz. Évekkel ezelőtt volt egy felmérés, amelyben nagyon érdekes és jó megállapításokat tettek, akik a felmérést végezték. Azzal a céllal tettük a tanács tagjai elé, hogy jó lenne ezt megismételni.

A tárgyalás során az is kiderült, jó lenne, ha az integrált nevelés, integrált oktatás helyzetére jobban figyelne az Országos Köznevelési Tanács. A TTB rendkívüli módon hangsúlyozta, hogy integrációpárti, de mi a szakmai és nem a politikai integráció pártján vagyunk, ezért ajánljuk a tisztelt tanács programjába a sajátos nevelési igényű tanulókkal és az integráció kérdésével való foglalkozást.

A másik ilyen anyag volt az idegen nyelvi tankönyvekkel való ellátottság. Erről is azt írtam fel, hogy az idegennyelv-oktatás is megérne egy OKNT-ülést, hogy hol is tartunk. Az a megállapítás, hogy mindkét területen megfelelő a tankönyvellátás, talán a sajátos nevelési igényűeknél nincs elég választék, de egyébként minden terület le van fedve. Az idegen nyelvűeknél az a fő probléma, hogy az idegen nyelvi tankönyvek zöme behozott tankönyv, idegen nyelvi szerzők által írott tankönyv, a magyar anyanyelvű gyermeknek pedig szerencsésebb lenne, hogyha magyar anyanyelvű szerző írná az idegen nyelvű tankönyvét. Egyébként felelősünk és a

TTB is úgy látja, a feltételek megfelelőek az idegen nyelv tanulásához, de az eredmény elég gyenge – tehát ezt is érdemes lenne megvizsgálni.

A következő, amiről szólni szeretnék, hogy részt vettem november 4-én a Tanosz közgyűlésén. Abban állapotunk meg, hogy a Tanossal közösen elkezdjük a tankönyvkövetést, a bevalás vizsgálatát. Először kipróbáljuk középfokon, és majd meglátjuk, tudjuk-e terjeszteni. Évtizedek óta nincs ilyen követés, jó lenne előrelépni ebben.

Volt két kihelyezett ülésünk. Az egyik az Oktatási Hivatalban, ahol a hivatalban a tankönyvekkel foglalkozó osztály dolgozóival találkoztunk, megbeszéltük az aktuális problémákat, és a hivatal dolgozói által kiválasztott, személyenkénti tíz-tíz tankönyv szakértését tekintettük át. Ebből rendszert szeretnénk csinálni, évente legalább egyszer. Mivel megszűnt az egyes tankönyvek bírálata a TTB részéről, most már csak a hivatal van ilyen szempontból helyzetben, belenézünk, megnézzük, milyen problémák vannak. Most azt kértük, ők válasszanak ki tízet-tízet minden TTB-tagnak, a következő alkalommal majd más rendszert próbálunk megvalósítani.

November 26-án volt a másik kihelyezett ülésünk: a Tankönyves Vállalkozók Országos Testületének közgyűlésén voltunk. Úgy gondolom, szorosabbra kell alakítani a kapcsolatunkat a tankönyvesekkel. Szeretném elmondani, hogy érdekes dolgot tapasztaltunk ott. A levezető elnök nagyon érdekes dolgokat mondott el: levelezésekről, panaszokról stb. A lényeg, hogy van egy Kompetencia Konzorcium nevű nonprofit szervezet, amelyik szinte az egész tankönyves piaccal ütközött. Nagyon furcsának tartottuk az egészet, én rendkívül rosszul éreztem magam, mert nem voltam tájékozott, és nem is értettem a dolgot. Azóta utánanéztünk, és úgy egyeztünk meg, hogy erről a kérdésről Závodszy Géza kollégám fogja a tisztelt tanácsot tájékoztatni.

Géza, kérlek, mondd el!

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: November 26-án, különösebb várakozás nélkül mentünk el a TVOT – ez a Tankönyves Vállalkozók Országos Testülete – ülésére. Tavaly december 31-éig ez kötelező kamarai tagságot jelentett, ami közben megszűnt, de változatlanul köztestület a státusza, és vannak bizonyos jogosítványai: például a miniszternek egyeztetnie kell a TVOT-val az úgynevezett árkorlátról. Nekünk semmiféle intézményes kapcsolatunk nem volt a TVOT-val, ami lehet, hogy a mi hibánk is, mindenesetre ez így alakult. Külön-külön sokakat ismerünk – én személyesen ismertem több kiadói vezetőt –, de, ahogy én láttam, többségük terjesztő. Van néhány nagy kiadó, amelyik, megragadva az alkalmat, hogy nem kötelező a tagság, nem is vesz részt a TVOT munkájában. A nagy kiadók közül talán csak az Apáczai – de lehet, hogy tévedek, ezt nem ellenőriztem.

Nekem az volt a benyomásom – lehet, hogy nem tévedek –, hogy minket is valamiféle ellenőrnek, a minisztérium meghosszabbított kezének tekintettek, és nem kaptunk tőlük semmilyen információt. Azt hiszem, nem is lettek volna kötelesek minket informálni, vagyis intézményes kapcsolatra ők nem kötelezettek. Az OKNT nevében viszont – nem a magam nevében – hangsúlyosan sérelmezem – és itt megosztom a tisztelt tanácsstagokkal –, hogy az OKNT ezekről az, egyébként óriási összegeket mozgató, a magyar közoktatás egész rendszerét átalakítani kívánó nagy projektről semmiféle tájékoztatást nem kapott. Akár a mi bizottságunkon keresztül, hogy megoszthassuk.

Teljesen újként hatottak ott számunkra olyan viták, amelyekbe a Magyar Köztársaság legfőbb ügyésze avatkozott be. Nem tudom, ezzel újat mondtam-e. A TVOT és az Educatio Kht., illetve az Educatio Kht. szervezésében, a minisztérium inspirációjára létrejött, teljesen

bizonytalan, számomra áttekinthetetlen – bár nyilván meg lehet nézni – Kompetencia Konzorcium tevékenységével kapcsolatban a legfőbb ügyész lépett közbe. Erről mi semmit nem tudunk, nem tudtunk. Én most valamelyest próbáltam tájékozódni, de nagyon rövid volt az idő.

Felhívtam az osztályvezető asszonyt is, aki őszintén megmondta – egyébként azonnal megértettem –, hogy ő például nem tud nekem információt adni a Kompetencia Konzorciumról, mert hozzá beérkezik a könyv, és mindegy, hogy azt a Mozaik Kiadó adta ki, vagy a Kompetencia Konzorcium, nem vizsgálja, hanem lefolytatja az eljárást. Én hitelesnek tartom és elfogadom az osztályvezető asszonynak azt a nyilatkozatát, hogy ezek teljesen hasonló eljárásban lettek jóváhagyva. Tehát a Kompetencia Konzorcium által készített – annak idején Sulinova, aztán a Sulinova beolvadt az Educatióba – programsomagok részeként készült könyvek. Egyetlenegy nem láttunk. Utólag nehezményezzük, és talán meg is lehetett volna oldani. Az érzésünk most olyan, mint a gyereké, akit becsapnak, hogy ebbe a szobába bemehetsz, itt azt csinálsz, amit akarsz, de a tudás fájáról már nehogy egyél! Tényleg nagyon tisztességesen tájékoztatva lettünk: ott volt a tizenkét munkatárs – velük is megismerkedtünk –, az asztalok tele voltak rakva aktákkal, de ezek a mezei kiadók könyvei voltak, miközben ezek szerint futószalagon, tömegesen kerültek be a jóváhagyásba a konzorcium könyvei. Megszámoltam, jelen pillanatban a tankönyvjegyzéken 304 cím van. Örömmel fedeztem föl a szerzők között a tanácstagokat is, Nahalka Istvánt vagy Mihály Ottót – nem azért mondom, hiszen nektek nyilván nem kell minket tájékoztatni, hogy írsz egy ívet az életvitel című könyvbe. Ez nyilván nem a te kötelességed.

Azt hiszem, az OKNT nevében joggal nehezményezhetjük. Ez egy általános elvi kérdés.

Ugyanakkor, amikor az ember így vizsgálódik, úgy tűnik, vannak problémák is. Olvasom Fischer Alajos cáfolatát – az internet világában azért már nagyon sok mindenhez hozzá lehet jutni, csak egy kis időt rá kell szánni. Már a cáfolatból kiderül, hogy mi a legfőbb probléma. Ő azt mondja, hogy a jobboldali sajtó támadja. Nem tudom, lehet, én nem olvastam. Én a nyomtatott sajtót már néhány éve nem olvasom, mert az interneten tíz-tizenkét online újságot átnézek, és azt hiszem, az a magam informálására elég. Én nem olvastam tehát ilyet. Mik a kifogások? Hogy eljárás nélkül akarják behozni az iskolákba ezeket a könyveket. Az ügyész ezt megóvta – ebben a két ügyben lépett föl az ügyész –, és akkor a miniszter azt mondta, hogy bekerül. Van, aki azt mondja, könnyített eljárással, de itt van az osztályvezető asszony, ha ő azt mondja, hogy nem könnyített, elhiszem – csak azt sajnálom, hogy mi nem tudtunk szűrőpróbaszerűen belenézni, meg hogy nem láttuk a minőségét.

A másik kifogás, hogy rosszak, legalábbis egy részük rossz.

A harmadik kifogás, amit Fischer elismer, hogy nincsenek rendezve a jogdíjak. Rengeteg átvett anyag van bennük, és nincsenek rendezve a jogdíjak. Én nem tudok állást foglalni, de úgy tűnik, mégis, mert talállok egyetlen sajtónyilatkozatot – nem a jobboldali sajtóból, mert az Origó internetes portál, azt hiszem, nem számít jobboldalinak – Kuncze Magdolnától. Azt hiszem, ő megint nem jobboldali személyiség. Ő a Krónika Nova Kiadóval belépett ebbe a konzorciumba, és egy kis idő után kilépett. Az Origó ezzel a címmel, hogy „Sulinova: összeollózott könyvek” – tudjuk, hogy a sajtó szereti a bulváros címekeket, de lehet, hogy ez túlzás – interjúvolja Kuncze Magdolnát. Kuncze Magdolna kiváló szakember, én dolgoztam vele, a Tankönyvkiadóban volt sokáig szerkesztő, és mint kiadóvezetőnek is dolgoztam neki, amikor a Korona Kiadónál volt. Tudom, hogy nagyon jó szakember, magyar-angol szakos tanárnő, és az irodalomkönyvei piacvezetők. Ehhez nem fér kétség. Elmondja, hogy miért lépett ki. Pontosan ezek miatt, merthogy a szerzői jogdíjak nincsenek rendezve, és hozzáteszi – visszafogottan –, hogy a könyvek egy részével szemben komoly minőségi aggályok vetődnek föl. Nem is a tartalomra utal

– nem is utalhat, mert ahhoz végig kell olvasni –, hanem a kivitelre. Elmondja, hogy nagyon drágák – ezt én is megerősítem, mert azt hiszem, közérdekű, és a Köznevelési Tanács erre egy pillantást vehet, hogy itt milyen árak vannak –, és nincsenek megszerkesztve a könyvek. Azt mondja, egyes könyvek esetében indokolatlanul nagyon magas színvonalú a kivitel – nem tudom, de el tudom képzelni, hogy egy matematikakönyvet nem feltétlenül krétázott papírra kell nyomni, négy színnel stb. Nem láttam, csak gondolom, ilyesmiről van szó. Nagyon sok az üres hely, nincsenek megszerkesztve. Mint mondta az osztályvezető asszony, ő nem tudott felvilágosítást adni, hogy kikből áll a konzorcium, de ebből az interjúból megtudtam – tényleg sehonnan máshonnan. Hiába van honlapja a konzorciumnak, de ezeket nem részletezi. Kiderült, hogy azonos címen van a Könyvtárellátó Kht.-vel illetve most már nonprofit kft.-vel, ami a minisztérium egyik háttérszervezete, szintén költségvetésből dolgozó intézmény.

Kiderült, hogy a konzorciumot az Educatio gesztorálásával a Könyvtárellátó, a Krónika Nova, a Nemzeti Tankönyvkiadó és egy, addig számomra teljesen ismeretlen Önkonet Kft. alapította. A Krónika Nova az ismert módon kilépett – nem vettem a bátorságot, hogy a vezérigazgató úrral beszéljek a Tankönyvkiadóban, bár jól ismerem -, hogy most mi a helyzet, mi módon vesznek részt. Az biztos, hogy a Tankönyvkiadó apparátusa, a legmagasabban képzett apparátus – tartalmi szerkesztők, képszerkesztők, tördelők stb. – ebben nem vett részt. Egyszerűen nem tudom, milyen az együttműködés. Azt mindenesetre látom, hogy a tankönyvkiadó honlapján ott van a nagyon felelősségteljes nyilatkozat, miszerint felelőségük tudatában felhívják a tanárok figyelmét, hogy a Tankönyvkiadónak ezek és ezek a könyvei – amelyek nem Kompetencia Konzorcium által készült könyvek – alkalmasak arra, hogy a TÁMOP 1.3.4. stb. pályázatokban használják. Ez volt a másik vita a TVOT-ban is, amit én ott nem értettem. Az egyik az volt, hogy most könnyített eljárással vagy eljárás nélkül kerültek tankönyvjegyzékre, a másik meg az, hogy számos iskola pályázik, és csak azokat használhatják. Ez a vita a mai napig nyitott, mert a minisztérium nyilatkozata szerint csak a programcsomag részeként kifejlesztett könyveket számolhatják el, mármint pályázati pénzből, a Tankönyvkiadó azt mondja, hogy ezek is alkalmasak, és a TVOT – Ballér Judit az elnöke, ő a Dinasztia Kiadó ügyvezető igazgatója – levelei meg azt mondják, hogy igenis, kollégák, azok is. Tudniillik, a képességfejlesztés meg van fogalmazva a törvényben, és az általuk kifejlesztett, különösen 2008 óta jóváhagyott könyvek, ennek tökéletesen megfelelnek. Ez egy nyitott kérdés, amiben én most nem tudok állást foglalni, csak azt hiszem, érdekes elmondani.

Az Önkonetet csak azért említem, mert a tanács ismeri a szereplőket, és ez érdekes – lehet, hogy jó, lehet, hogy rossz. Az Ekonetről senki nem tudott semmit mondani. Igen ám, de arról volt szó, hogy a történészek az informatikához teljesen hülyék, holott a levéltártól kezdve mindenféle adatbázist kell kezelni, úgyhogy én se törődtem bele: kiderült, hogy az Igazságügyi és Rendészeti Minisztériumnak van olyan cégnyilvántartása, ahol a cég neve alapján is megkapom a cégkivonatot. Megnéztem, úgyhogy én most már tudom. Először megijedtem, mert ezt a céget a kilencvenes évek közepén – 1995-96-ban – alapították. Az első az volt, hogy ékszerkereskedelem, műtrágya-, hobbyállateledel-kereskedelem – tényleg ez volt odáírva -, és akkor megjelent később, 2005-ban vagy 2006-ban a nyomdai tevékenység, és 2008-ban, hogy alsó-, közép- és felsőfokú oktatás. Van kiadói tevékenység is. Ezt minden él nélkül mondom, de örömmel fedeztem föl kevés számú kiadványuk között, hogy három könyve is van Vekerdy Tamásnak – ezek inkább szépirodalmi művek, nem is tudtam róluk –, Vass Vilmosnak van egy kis vékony könyve a globális oktatásról, ami alternatív pedagógiai irányzatokat ismertet, Báthory Zoltánnak az alternatív pedagógia tövisek útjáról – nem ez a címe, de ezt akarja mondani.

Az árak. Tudjuk, hogy a törvény szerint a miniszter a TVOT-val egyetértésben árkorlátot szab. Emlékszünk rá, hogy 2007-2008-ban még vita is volt, feszültség, mert a TVOT akkori elnöke – az nem Ballér Judit volt – nehezményezte, hogy nem kaptak elég százalékot, csak az infláció százalékaival emelheték, és ők szerették volna jobban emelni a könyvek árát. A miniszter nem engedett – ez azon esetek közé tartozik, ahol a miniszternek adtam igazat.

Szerintem az árkorlát egy kicsit ma magas. Ha valakit érdekel, el tudom mondani, de talán a legmagasabbat mondom, mert ezek mind megtalálhatók a minisztérium honlapján. A legmagasabb a 30,1 év – tehát a harminc évnél nagyobb, négyszínnyomású –, akkor megy föl kétezer fölé: 2230 forint körül. A 20 és 30 év között kétezer-egy-két forint – itt vannak a céduláim, de, gondolom, a nagyságrend az érdekes.

A miniszter külön árat szabott meg a kompetenciakönyvekre, mondván, hogy ezek az árkorlátot ötven százalékkal átléphetik. Nem akarom ennek a jogalapját vitatni. A hivatkozást a TVOT nehezményezi – én sem érzem egészen korrektnek, de mindegy, csak elmondom. A hivatkozás az, hogy a törvényben, vonatkozó jogszabályokban más árat szabnak, ennél az árkorlátnál magasabb, sokszor lényegesen magasabb árat a nemzetiségi tankönyvekre. Természetes, hogy van 25 ezer forintos könyv is. Nem kell mondani, nemzetstratégiai kérdés, hogy a gyulai román vagy horvát gimnázium történelemkönyve 15-25 ezer forint. Ez fontos. Ugyanígy a gyógypedagógiai tankönyvek, sni, meg a vakok – ez teljesen természetes. És külön árszabás van – a jelenlévők között vannak, akik ezt jobban tudják – a szakoktatás bizonyos könyveire. Ez megint abból adódik, hogy kicsi szakmák. Erre hivatkozva – több levél is van, mondom, vitatkozik a TVOT meg a minisztérium, pontosabban a szakállamtitkár írja alá ezeket a leveleket –, hogy ugyanolyan módon, a kompetenciakönyvek kis példányszámban jelennek meg, drágák, nehéz előállítani, ezért ötven százalék a felár. Ezt tessék mérlegelni! Ezzel nem igazán értek egyet, mert ez – fogódzkodjunk meg – 7 milliárd forint! Teljesen mindegy, hogy európai uniós költségvetés: ez közpénz. föl lehet tenni a kérdést, hogy a társadalmi költségek megéri-e.

Van egy második kérdés, de az kényesebb: vajon az államnak joga van-e ilyen mértékben beavatkozni szakmai vitákba. Mert azért itt a lehetséges szakmai, pedagógiai, tartalmi stb. egyike van. Én ebben nem akarok most állást foglalni, de nem is ez az érdekes. Azt hiszem, világos.

A fő kérdés az információ-visszatartás, az, hogy ezt meg se vitathattuk. Senki. Mi se. És a társadalmi költségek mértéke, hogy ez megfelelően hasznosul-e – most eltekintve a szakmai részétől.

Végignéztam az árakat. Nem tudom, milyen a minőségük. Nem tudom, melyik könyv négyszínnyomású, mert a tankönyvjegyzékről ez nem derül ki – most már rajta vannak a tankönyvjegyzéken. Az sem derül ki, van-e hozzá CD vagy valamilyen audiovizuális anyag. Mert az Apáczainak vagy a tankönyvkiadónak a könyvei mellett ott van, hogy plusz CD. Nem derül ki.

Tudom, Ottó, hogy nem te szabta meg az árat, de megkérdezem, hogy az életvitel – csak annyi, hogy az egyik szerzője vagy... *(Dr. Mihály Ottó: Még szerző se vagyok!)* De, ott van... *(Dr. Mihály Ottó: Ez egyáltalán nem úgy van, ahogy ezt most elmondtad. Egyáltalán nem! Soha nem írtam ennek a kht.-nak könyvet!)* Rendben, te majd elmondod, én csak azt tudom, amit olvastam. Vegyük úgy, hogy nem tudom, miért írták oda – de nem is ez az érdekes, hogy ki írta, csak azt hittem, megemlítelek, mert talán büszke vagy rá. Életvitel, negyedik elemi – nem tudom, mennyi a terjedelme –, 4104 forint. Több mint tíz szerzője van. Már három vagy négy szerző sem biztos, hogy jó tankönyvet ír, itt több mint tíz – negyedik elemi. Ugyanez a helyzet ötödikben, hatodikban is. Ezeknek 4104 forint az ára.

Megnéztem a hivatalos tankönyvjegyzéket, és felelősséggel mondom, hogy a tankönyvjegyzéken szereplő könyvek – nem a konzorciumé – átlag 25-30 százalékkal árkorlát alatt maradnak. Lehet mondani, hogy ez blöff, de nem. Nagyon sokat kiírtam. A Nemzeti Tankönyvkiadó újonnan kifejlesztett négyszínnyomású, Száray-féle – forrásközpontú történelemtanítás – nagy terjedelmű könyvek – 34-35 íves könyvek, megvan már mind a négy – ára 1560 forint. Az árkorlát szerint lehetne 2195 forint. Ez 75 százalékkal van a megengedett ár alatt. Van, ahol még nagyobb a különbség, például az Apáczai-könyvek még olcsóbbak. Lehet, hogy kevésbé szépek, nem tudom – bár, amit ismerek, nem rossz.

Elhangzottak az idegen nyelvi könyvek. Én is laikus vagyok, de a mi szakértőnk a tankönyvbizottságban Pusztai Lászlóné kolléganő, aki itt van, és aki nagyon izgalmas tapasztalatokat szerzett Finnországban, ahol persze ingyen van a könyv, és nem írhat külföldi, csak finn írhat nyelvkönyvet, és a lektora is csak olyan lehet, az anyanyelvi lektor, aki már tíz éve Finnországban él, tehát tud finnül. Én ismerek olyan szakkönyvet, amely arról szól, hogy mik a magyarok által elkövetett tipikus hibák. Tehát másként kell angolul tanítani egy magyart, mint egy spanyolt – a kiejtést is rögtön megismerjük. Nem jó tehát. A nyelvtanári szakma szerint nem jó az import könyvek dömpingje, jobb volna a hazai gyártású. Rendben van, a Kompetencia Konzorcium legyárt magyar szerzőkkel hazai könyvet. Német nyelvkönyv, amelynek a célcsoportja 6-8 éves kor. Az alapkönyv 5890 forint, valamilyen segédlet hozzá egy másik 6156 forint. Tehát 6-8 éveseknek – erről nem kezdünk vitát, mert van olyan tanár, aki azt mondja, nem is szabad hatéves korban, lehet, hogy szabad – ez tizenkétezer forint. Hogy hogy jött ki az ötven százalék? Biztos lehet találni import könyveket, ahol szintén eltérnek az áraktól – de tudjuk, hogy ott nincsenek évfolyamok, nem nagyon lehet megtudni, hogy hány kötetet használnak egy évig, kettőig –, mindenesetre a Tankönyvkiadónak a franciakönyve CD-melléklettel – magyar, de van francia lektora – 2860 forint. Nem 12000!

A lényeg, hogy a Kompetencia Konzorcium könyveinek az árképzése nyilván úgy alakult, jóhiszeműen mondom, hogy rákerült az árkorlát tetejére még ötven százalék, de ez azt jelenti, hogy a piacon lévő könyvekhez képest nem ötven százalékkal, hanem jelentősen drágábbak. Lehet mondani, hogy ez a német egy kirívó példa, de az ember nem igazán tudja...

Ebben a pillanatban csak azt tudom mondani, hogy ezek a könyvek rettenetesen drágák, vannak akik azt mondják, nem lehet belőlük tanítani, ezt nem tudom, mert nem láttam. Valószínűleg pazarló a kivitel – ha szakember tördeli, akkor valószínűleg harminc százalékkal kisebb a terjedelem, és máris annyival olcsóbb -, ezeket mind nem tudjuk.

Az is elhangzott, mégpedig hivatalból – lehet, hogy éppen Fischer igazgató úrtól –, hogy nagyon kevés a rendelés – de cáfolja meg, Zita, mindent meg lehet cáfolni, amit mondok, mert a leglényegesebb mondanivalóm, hogy nincs információ, ezeket úgy kibányásztam, nyilatkozattöredékekből –, tizennyolcezer megrendelést kaptak, ami azt jelenti, hogy ha egy kötetre lebontom, az hatvan darab. Ezekre nem tudok válaszolni.

Csak két dolgot ismétel meg. Nyilván elfogadhatatlan, hogy a Tankönyvbizottság és ezen keresztül az OKNT nem kapott tájékoztatót, és sötétben tapogatózunk.

A másik: kérdéses, hogy a társadalmi költségei arányban vannak-e ennek a projektnek.

Az összes többi aggályomat lehet, hogy el lehet oszlatni.

HORN GYÖRGY: Bocsánat, ügyrendi javaslatom lenne!

DR. SZENES GYÖRGY: Nekem is!

HORN GYÖRGY: Egy kérésem lenne, mielőtt továbbmennénk! Ez egy fontos téma, de nem a TTB beszámolója, nem az a napirend. Sok dologban tájékozatlanok vagyunk. Én állok elébe bármikor, utána nézhetünk ennek. Tűzzük napirendre, akár januárban. *(Közbeszólások, zaj.)*

Ez egy fontos téma, egyébként volt már OKNT-napirenden a központi fejlesztés és taneszközei, és nagyon fontosnak is tartom, de úgy gondolom, így meghaladja azt, amire előre készültünk. Én érintett vagyok használóként, van egy csomó információ, de ha ebbe belemegyünk, nem tizenegykor, hanem délután négykor végzünk. Előterjesztést kérnénk hozzá, gondoljuk át! Én nagyon fontosnak tartom, hogy a modernizáció és ennek eszközei hogyan kerülnek át a nagy rendszerbe. Elhangzottak nagyon fontos kérdések. Azt kérdezi Géza, van-e joga az államnak ilyen típusú – szerintem is jó kérdés. Az árak, a tartalom, módszertani kérdések, hogy mit jelent a forrásközpontú taneszköz, a kompetenciaalapú, az egyéni tanulás – ezek szakmai kérdések, amik messze meghaladják a mostani napirendet.

Úgyhogy tisztelettel kérem, elnök úr, szavazzunk arról, hogy legyen ez egy másik napirend, tűzzük ki egy másik időpontot. Köszönöm.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Csak egy mondat! Ezzel egyetértek. Nem is az volt a célom, hogy ezt megvitassuk. A tájékoztatás része volt, csak elnök úr átadta a szót. Ez a tájékoztatás része volt.

DR. MIHÁLY OTTÓ: De fals ez a tájékoztatás! Hogy lehet azt elképzelni, hogy te tájékozatlan, és közben én hallgatom, amit mondasz, utána azt kell mondanom, jaj, de jó tájékoztatás, miközben a fele nem igaz.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: A tájékoztatás lényege az volt Ottó – de szinte mindig elveszted egy kicsit a kontrollodat, ne haragudj...

DR. MIHÁLY OTTÓ: Ne haragudj, a nevemet, a nélkül, hogy kontrolláltad volna, amit mondasz, nem lehet – ez teljesen világos.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Nyilvános adatbázisból származik.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Nem szerzőként, nem is fejlesztőként.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Nyilvános adatbázisban szerzőként szerepelsz. Semmiféle inkorrektiséget nem követtem el.

Pontosan arról tájékoztattam, hogy hiányoznak az információk. Ez pedig az OKNT számára közérdekű. A tájékoztatásnak ez az egyetlen pontja. Hiányosak az információk, kérjük az információkat. Ez a lényege. Az összes többi, amit mondtam, nyilvános adatbázisokból származik.

DR. SZABADOS LAJOS: Munkánk során botlottunk ebbe a problémába. Nem azért hoztuk ide, hogy most megvitassuk, de ez egy óriási dilemma. Abból adódik, hogy eddig az egyes tankönyvek bírálatával bíbelődtünk, most meg ilyen nagy kérdésekbe szaladtunk bele. Örülök, hogy elmentünk a tankönyves vállalkozókhoz, és meglepett bennünket. Két apróval befejezném:

Márciusban együttes ülést tartottunk az SZTTT-DTMB és a TTB – elnök úr is ott volt. Szeretném elmondani, hogy az eltelt egy év alatt nem tudtuk összehozni ebből az együttműködésből, amit szerettünk volna. Az SZTTT elnöke nagyon beteg lett, ezért az ő munkájuk lelassult, most próbálunk fölpörögni.

Végül az utolsó dolog: biztosan feltűnt, akik elolvasták, hogy a TTB által forszírozott bürokratikus, drága stb. eljárásról most nem szóltunk. Új tankönyvrendelet jelent vagy jelenik meg – erről még nem tudunk. Megkérdezték minket róla, elmondtuk a problémákat, de mivel még az új rendeletről nem tudjuk, hogy milyen, ezért tisztességtelen lett volna, hogyha most ezzel foglalkozunk. A helyzet nem változott, csak azért nem szerepel napirenden. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Nem kívánom tovább megadni a szót ebben a témában, mert nem ez a napirend. Azt teszem föl szavazásra, hogy vitassuk-e meg az egész tankönyvproblematikát. Erre elhangzott Horn Gyurinak egy javaslata, és ez az expozé, amit hozzászólás címén Závodszy kolléga tartott, bőven indokolja, hogy ez egy önálló napirend legyen, amikor erről szól az OKNT ülése. Ehhez kell egy előterjesztés. Vállalkozókat kérek, akik ezt az előterjesztést elkészítik. *(Horn György: Itt az irodavezető! Miért nem kérjük fel őt?)* Jó javaslat, hogy az irodavezető – én szívesen venném, ha ebben az előterjesztői teamben OKNT-tag is lenne, aki ehhez ért. Lehet, hogy ez magánvélemény...

Laci!

DR. TRENCSÉNYI LÁSZLÓ: Elnézést kérek, én a Horn Gyuri javaslatát ne így értettem. Horn Gyuri javaslata arról szólt, hogy az állam szerepe a kompetencia típusú fejlesztések stratégiájában és kivitelezésében. *(Horn György: Ezt javasoltam.)* Ennek részét képezik ezek a 24 ezer forintos tételek, de struktúrájában és rendszerében kellene nézni. Gyuri, jól értettem?

HORN GYÖRGY: Igen, és Závodszy Géza föltett jó néhány kérdést, amelyek összefoglalhatók ezen cím alatt.

DR. TRENCSÉNYI LÁSZLÓ: Én úgy gondolom, vagy a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség megfelelő szakemberét vagy az Educatio igazgatóját kell megkérni tájékoztatásra. Ebben mi nem vagyunk kompetensek – majd vitatkozunk vele.

ELNÖK: Akkor a kérdés, hogy kit kérjünk föl tájékoztatásra.

BARLAI RÓBERTNÉ: Csak szeretném megerősíteni a problémakör kiterjesztését, mert ugyanígy a pedagógus-továbbképzésekben is erősödött ilyen szempontból az Educatio Kht. szerepe. A kompetenciaalapú oktatás elterjesztésével kapcsolatos stb., tehát egy csomó továbbképzési pénz is visszaáramlik majd oda. Én többször fölvettem – azt hiszem, jegyzőkönyvekből visszakérhető –, hogy az NFÜ-től kérjünk tájékoztatást a nagy projektek helyzetéről, előmeneteléről, a pénzfelhasználásról – merthogy ebben sokkal több pénz van, mint amikor még az Új tudás program... *(Közbeszólások.)* A TÁMOP-programok.

Köszönöm szépen.

DR. SZENES GYÖRGY: Amikor először jelentkeztem, én is ügyrendi kérdést szerettem volna feszegetni, amit Gyuri mondott: nem arról kellene beszélni, amit nem tudunk, hanem arról,

amit tudunk. Ha ezt a tankönyves témát akarjuk a kompetenciafejlesztés kapcsán, ez egy napirend. Amit Barlai Kati mond, egészen más mősorszám: ez a komplett TÁMOP-ról történő tájékoztatás, amelynek van egy educatiós vonzata, meg van egy NSZFI-s vonzata. Az NSZFI-ben 7,8 milliárd forint megy fejlesztésre ebben a pillanatban. Meggondolandó, hogy mit is akarunk csinálni. Tehát tankönyv kapcsán most nyitjuk az egész TÁMOP-ot, vagy pedig maradunk ennél, amit Závodszy Géza kezdett el feszegetni, és erről kérünk valamit. Ez két külön téma.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Ennek a most elhangzott témának már semmi köze a TÁMOP-hoz. Valamikor az előző menetben volt a fejlesztés része ez a dolog. El kell döntenünk, azt akarjuk-e, hogy az OKNT vegyen részt az érdekek harcában, ami jelenleg folyik a tankönyvkiadók között – mert amit ma itt hallottunk, ez arról szólt. Szerintem ne. Az más kérdés, hogy vitassa meg – és ebben vissza lehet menni ezeknek az úgymond tankönyveknek a forrásához – a fejlesztés problémáját. Ezzel mélyen egyetértek.

Az ellen határozottan tiltakozom, hogy az OKNT a tankönyvkiadók közötti profit- és egyéb harc színterévé váljon. Mert ez erről szól jelenleg. Hogy ki vesz részt a konzorciumban és miért nem, ki lép ki és miért nem, az nem szakmai probléma, hanem alapvetően annak a megítélése, hogy ebben van-e pénz vagy nincs, érdemes-e ezeket a tankönyveket kiadni. Én ezzel nem értenék egyet.

Azt viszont nagyon fontosnak érzem, hogy tekintsük át – ez más vonatkozásban már fölmerült – azt a folyamatot, amely jelenleg tulajdonképpen az eddig szokásostól teljesen eltérő módon egy teljesen külön világban zajlik: ez a TÁMOP-program. Ez a program, hogy úgy mondjam, majdnem steril módon megy, függetlenül minden egyéb feltételektől. Megvan a maga saját belső ellenőrző, jóváhagyó stb. rendszere. Ezért nem véletlen, hogy ha ennek nem része az OKNT – márpedig nem része –, akkor nagyon kevés az információ. Egyetértek azzal, hogy ezt vitassuk meg. Egyetlen dolgot – mert elhangzott – nagyon szeretnék rögzíteni:

Ezek a programok ugyanúgy átmentek a jóváhagyáson, mint az összes többi program. Ezeket hagyták jóvá úgy, mint oktatási programokat. Ez teljesen hibás, ez egy technikai jellegű dolog. Nem is én személy szerint, hanem egy általam vezetett műhely – az Iskolafejlesztési Alapítvány – tizenkét-tizenhárom pedagógusa dolgozott ki modulokat ehhez a programhoz anno. Nem a tankönyvhöz, szeretném mondani. Ezek nem is tankönyvként készültek eredetileg, hanem az oktatási program egyik szerkezeti elemeként. De mivel Magyarországon ezeket a piacra bevinni csak úgy lehetett, ha ezek tankönyvek, ezért lett belőlük tankönyv. Én nem is láttam egyet se, fogalmam sincs, tulajdonképpen mi van benne. Mint tankönyvszerző én nem is létezem – ezt szeretném hangsúlyozni. Én semmilyen tankönyvbe nem léptem be szerzőként. Mint különböző modulok fejlesztője, egy csomó pedagógussal együtt, egy műhely vezetőjeként vettem részt a dologban. Ennyit a tényről ebben a dologban.

Hogy ezek most átmentek-e? Átmentek, mert itt vitattuk meg. Ezek azok az oktatási programcsomagok, amelyeket tulajdonképpen jóváhagytunk ebben a dologban. Az, hogy akkor nem figyeltünk oda, az egy másik része a dolognak. Problémát még tizenkettőt el lehet mondani egyébként, mert alapvetően hihetetlenül nehéz dolgot kellett megoldani: az EU-pénzeket semmilyen módon nem lehet profitszerzésre használni. Ami EU-pénzekből készül, nem lehet, kizárja a pénz folyósítása. Ebben a dologban csak azt lehetett megoldani, úgy lehetett közkinccsé tenni – mert az állam nem bírja ingyen finanszírozni tovább ezt a dolgot, nyilván megszűnt az EU finanszírozási program, hogy valamilyen módot kitalált. Nem megyek bele, hogy jól találták-e ki ezt a dolgot, de az biztos, lehetővé tették, hogy bármely kiadó ebbe a konzorciumba lépjen. Ez

már, azt gondolom, nem arról szól, ezért nem veszek részt Apáczai-könyvekkel kapcsolatos szakmai vitában sem, mert ugyanarról szól, mint amikor megfinanszírozza az egyik nagy társaság, hogy a vaj egészségtelen, a másik meg azt, hogy a margarin egészségtelen – és hatalmas kutatási-fejlesztési apparátus dolgozik rajta.

Azt szeretném, hogy arra viszont térjünk vissza, ami a lényeg, amiért tulajdonképpen kezdődött ez a dolog. Addig rendben is volt, csak utána átment egy olyan szférába, amihez én szeretném, ha az OKNT-nek semmi köze nem lenne. Ez legyen a fogyasztóvédelemé, az ezen a területen illetékes testületké – ahogy az ügyész is azért léphetett be, mert ez nem szakmai kérdés volt, hanem a piaccal kapcsolatos kérdés.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Próbálok nagyon röviden, nagyon fegyelmezetten, három pontban összeszedve: a napirendek, Szabados Lajos úr beszámolója, illetve a TTB beszámolója, a harmadik pedig a fölvetődött problémák lennének.

A napirenddel kapcsolatban azt mondom, hogy ha most már végre napirendre került a tankönyv, akkor ne zárjuk tizenegykor, hanem tényleg becsülettel vitassuk meg ezt a beszámolót. Úgyis ritkán kerül sor a tankönyvre, de látható, hogy ha sorra kerül, felizzik a parázs, és ilyen izzó légkör alakul ki. Mióta a világ világ, így volt, a régi világban is a tankönyvvel kapcsolatban: mindig vitatéma volt. Próbáljunk akkor rendet vágni!

Nem akartam beleavatkozni, de azt vártam, hogy azért értékeljük az évet, vagy a ciklus felét, amit most zártunk. Én inkább azt javaslom, hogy majd a következő ülésünkön csináljunk egy ilyen önértékelést, továbblépést, és akkor le lehet adni a témákat. Itt különféle témák merültek föl, tehát egy tématervet is tudunk csinálni – ennyit a napirendről. De ma a napirenden a TTB beszámolója van.

Ezt a TTB megvitatta, megbeszélte, kiegészítette. Sok jó tanulmány készült: Iliás Lajosné az sni-ről, Pusztainé, én is csináltam egyet a jóváhagyási rendszerről, a szempontrendszerrel – erre majd röviden visszatérek. Mellékletek is vannak-voltak ebben. Azt hiszem, Szabados Lajos beszámolója korrekt, tényszerű. Megkaptuk írásban is az anyagot, itt tények vannak. Ő korrektül utánajárt a tényeknek, leírta. Azt hiszem, egy beszámolót el kell fogadni, tehát nyugodtan tudom ajánlani az OKNT-nek, hogy fogadja el ezt a beszámolót, azzal a kiegészítéssel, hogy nyíltak új témák – például amit Závodszy Géza fölvetett, ami nyilván egy jó új téma –, amit még nem tudott a TTB megbeszélni, tehát ez majd a következő év témája lenne.

A beszámolóhoz még annyit, hogy Szabados Lajos úr említette – köszönöm –, hogy a középiskolában csinálunk majd közös felmérést. Csináltunk egyszer már általános iskolában. Akkor ezerhatszáz iskola válaszolt. Aztán még többször is kértünk véleményt, és akkor 60 ezer gyerek válaszolt, meg tízezer tanár. Most a középiskolákat internetes, modern formában fogjuk megkérdezni egy kérdőívvel: az egész tankönyvellátással való elégedettségüket vagy elégedetlenségüket is próbáljuk feltérképezni. Végre a fogyasztókat is megkérdezzük már, hiszen annyi vita folyik felsőbb körökben a tankönyvről, csak a nyomorult pedagógusok meg diákok, akik használják, ők maradnak ki, hogy mi a véleményük, mi a meglátásuk, hogyan tudják használni, mit várnak. Isten bocsá', még azt is mondom, hogy megint ki akarjuk választani a tetszéspályás tankönyveket, ami a gyerekeknek és tanároknak legjobban tetszik, mi azt szoktuk díjazni – oklevéllel, mást nem tudunk adni. De ha felmerülne, hogy van olyan tankönyv, ami használhatatlan, jogunk van javasolni a levételét a tankönyvjegyzékről, illetve az engedély visszavonását. Az az érdekes, az a baj, hogy erre még soha nem volt példa – legalábbis nem tudok róla –, hogy ilyet javasoljanak, holott magas rangú emberek, akik felelősök a tankönyvért,

méltatlankodnak, szidják a tankönyveket. E helyett egy demokratikus eljárás kellene: ha tényleg tud rossz tankönyvet, akkor azt javasolja, hogy vizsgálják meg, vegyék le. Erre tudtommal még nem került sor, csak mindig levegőben röpködnek ezek a kritikák, rossz hangulatot teremtve, rossz ízt adva az egész ügynek, mintha a tankönyv valami bűnös lenne, bűnbak lenne, de nem fogjuk meg, hogy hol, mikor, miben vét. Mindegy.

Ez egy követés, ami még nem bevérvizsgálat. A bevérvizsgálathoz ez egy előkészítő út. A bevérvizsgálat egy komolyabb dolog, de előbb-utóbb el fogunk oda érni, hogy bevérvizsgálatot végezzünk. Mi a szakképzésben már csináltunk az NSZI-ben egy próba-bevérvizsgálatot, és azt át lehet vinni más területekre is. Ezt alaposan át kell gondolni, úgyhogy erre most nem is térnek ki.

Marad a harmadik témám: a tankönyvvel összefüggő kérdések. Itt szeretnék visszatérni arra, hogy ebben az évben már tárgyaltuk ezt a bizonyos jóváhagyási rendszert, a szempontrendszert, és többen vigasztalnak, hogy ez nem volt hiábavaló, majd bekerül a rendelet vagy mellékletei módosításába – de még nem látom. Én bízom benne, hogy az ígéretek egyszer tényleg valóra válnak. Mi a célunk? Hogy egy kicsit javítsuk, mert én változatlanul úgy látom még mindig – ne legyen igazam! –, hogy Európában Magyarországon van a legbürokratikusabb, legdrágább, legvontatottabb, legbonyolultabb, sablonizáló hatású, uniformizáló hatású, formalista jellegű, főleg a tankönyv-jóváhagyás mellékletei, tehát nem is maga a rendelet. A rendelettel nem is kellene semmit csinálni, csak helyesen értelmezni. Szerintem a mellékletek félreértelmezik, túlírják a rendeletet – ez törvénysértés is –, és ezen kellene egy kicsit javítani. Ezt érdemes megfontolni, és akkor ezt a másik témát is fölvetni. A TTB majd megtárgyalja, és megrágva, írásban jó, ha előterjesztjük. Ha már itt tartottunk, hogy Závodszy Géza hozta a témát, akkor mi őt bízunk meg ennek az előterjesztésével – de nyilván mások is akadnak.

Végül azt mondom, a TTB izgalmas anyagokat fog tudni hozni, mert sokkal izgalmasabb elvi – bár látjuk, hogy ez mennyire gyakorlati – kérdések vannak. Próbáljuk legalább elvileg helyre tenni a dolgokat, mint amikor az egyes tankönyvek elbírálása zajlott. Azt jól, nagyon jól csinálja a jelenlegi Oktatási Hivatal, csak szeretnék megtámogatni őket abban, hogy a renDELETEH kapcsolódó dolgok, a jóváhagyási eljárás szempontrendszere stb. is javuljon meg.

Öröm is lehetne a tankönyvben. Én csak fölillantok itt néhány szép könyvet a múltból, a hatvanas évekből, amiből még tanítottam: ilyen szép, vékony, színtelen-szagtalan, poros könyvecskék. Ebből is tanítottunk. Én örültem volna akkor, hogyha ilyen gyönyörű könyveket kapok. Most megvannak, de valahogy nem tudunk neki örülni. Egyáltalán, fölvetődik bennem a kérdés, hogy vajon ezt a húsz évet jól csináltuk-e vagy nem, amikor a tankönyvpiacra esküdtünk, a versenyre, színvonalemelésre gondoltunk. Remélem, hogy be is következett. De nem tudom, mi az oka annak, hogy mégsem tudunk ennek a fejlődésnek örülni.

Ezzel a költői kérdéssel zárom.

ELNÖK: Kérem a következő hozzászólókat, hogy ilyen esszéjelleű előterjesztések helyett konkrét dolgokat szíveskedjenek mondani.

HORN GYÖRGY: Két napirendi pontot javaslok az előző vita alapján: egyrészt a kompetenciaalapú fejlesztéssel kapcsolatos szakmai és egyéb vitákat önálló napirendként, ennek az eszközeit, forrásait stb. Másrészt kérjünk tájékoztatást a TÁMOP 3.1.4. egészéről, ami valóban egy sokmilliárdos nagy rendszer, amivel kapcsolatban az információközlés szintjéig jussunk, majd utána meglátjuk, hogyan folytatódik. Köszönöm.

DR. SZEVEDY TAS: Egyetértek a felvetéssel, és azt gondolom, Horn Györgyhez hasonlóan, hogy érdemes ezekről beszélni. Még egy dolog fölmerült Závodszy Géza előadásában, mégpedig ezeknek a könyveknek az ára. Úgy éreztem, nagyon gyorsan úgy léphetünk túl rajta, hogy ez a tankönyvkiadók belső háborúja, amihez semmi közünk. Én azt gondolom, van hozzá közünk, mert ez közpénzekről szóló vita, még hozzá milliárdos közpénzekről. Ebben a vitában éppen arról van szó, hogy kialakult egy tankönyvrendelési procedúra, amely procedúrában jelen pillanatban éppen a tankönyvkiadó járja körbe az iskolákat, és kilép a központi tankönyvrendelésből. Semmi másról nincs szó, csak a kiadók közötti pénzügyi vitáról. Jelen pillanatban éppen egy tankönyvrendeletet lépnek át pénzügyi okokból, kétszer akkora feladatot és terhet rakva az iskolákra.

Azt gondolom, mivel közpénzről van szó, mivel a minisztérium szabályozza, miniszterek rendeletekkel szabályozzák a tankönyvbeszerzést, mert van ingyenes tankönyvcsomag, ami alapján az állam meg az adófizetők igen jelentős pénzeket fordítanak arra, hogy az iskolák milyen keretből és hogyan szerezhetik be a könyveket, erről az OKNT-nek, az ebben érintett tankönyvkiadók közötti harcban igenis a minket érintő kompetenciák mentén bele kell menni, bele kell tudni szólni.

Személyesen azért is örülök a Horn Gyuri javaslatának, mert majdnem a legtöbb ilyen nagy fejlesztésben az egyik rész a szakmai, a másik, hogy a szakmai indokokat rengeteg esetben úgy tűnik, felülírják pénzügyi szempontok. És nem az, hogy lehet az EU-s pénzeket használni, hanem hogy hogyan használják. Ez két különböző dolog. Hogy hogy lehet használni, annak valóban vannak szabályai, de Magyarországon ennek a közoktatásra fordított rendszere nem mindig megfelelő – és erről éppen az OKNT-nek lenne célszerű időnként állást foglalni, ha tudná, hogy ez hogy zajlik. A TÁMOP 3.1.4-es projektben – pont ezeket a programcsomagokat említette Závodszy Géza –, ha előírják, hogy csak ezeket a könyveket lehet venni, az egy piaci szabályozás. Nem szakmai: piaci szabályozás. Ha pedig lehet venni az összes könyvet, az meg egy szakmai verseny a könyvek között.

Én azt gondolom, ezekről igen kevés információt kapunk, és célszerű lenne részletesebb tájékoztatást kérnünk, ugyanúgy, ahogy jelen pillanatban Magyarországon folyik egy 3.1.4-es óriási projekt, amivel kapcsolatban én eddig még csak panaszokat hallottam, a teljesítéssel kapcsolatban pedig óriási késedelmeket. Olyan, hogy a kiírás tizenötször változik meg, kiírt pályázat feltételei változnak meg, a teljesítés lehetőségei változnak meg, visszavonják sokan, mert nem tudják azt a rengeteg változást végigvinni rajta, amit elvileg egy kiírás után nem is lehetne megtenni – és e mögött milliárdok állnak. Lehetne azt mondani, hogy csak egy kis pénzügyi verseny, ami zajlik a kiadók meg egyéb érintettek között – csak éppen nem tiszta, és szakmailag egy csomó probléma van vele. Azt gondolom, nem lenne baj, ha ezekben az OKNT állást tudna foglalni.

Egyetértek Horn György javaslatával. Köszönöm szépen.

DR. HADHÁZY TIBOR: Mivel a képek lassanként folyamatosan áttűnnek egymásba, mint egy televízióműsorban, én most a saját áttűnésemmel szeretnék visszatérni az eredeti napirendi ponthoz, amely a TTB beszámolója, és ahhoz fűznék néhány mondatot. Ha az előző kérdésekről szavazás lesz, nyilván az egyúttal OKNT-állásfoglalásként a további munkaprogram tekintetében is mérvadó utalás lesz.

A Tankönyv és Taneszköz Bizottságnak tizenkét éve vagyok tagja, sok periódusát megélve a testület munkájának. Szeretném az OKNT tagjainak figyelmébe ajánlani, hogy az utóbbi időben, a legutóbbi rendeletmódosítás nyomán ennek a testületnek a feladatrendszere, ebből következően munkamódszere is megváltozott. Nem vesz részt az effektív jóváhagyási folyamatban, ezzel szemben a testületnek törvény-előkészítő, rendelet-előkészítő, a jóváhagyási rendszer felülvizsgálatát célzó szerepe és tevékenysége megnövekedett. Úgy gondolom, ez egy munkastílus-változás is maga után vont. Nem az én tisztem megítélni – hiszen az OKNT megteszi –, de úgy gondolom, ennek a stílusváltozásnak nem felelt meg rosszul a testület. Alaposan foglalkozott és foglalkozik permanensen olyan kérdésekkel, amelyek az elnöki beszámolóból is kiderültek, és amelyekből én kettőt-hármat szeretnék aláhúzni.

Minden hibája és a módosítási igény ellenére úgy tapasztalta a testület, hogy a jelenlegi jóváhagyási rendszer a korábbi évekhez képest egy egzaktabb, jobban működő jóváhagyási rendszer, amelyet tudnak kezelni a szakértők, és amely természetesen jó néhány ponton – ahogy Karlovitz kolléga említette – módosításra, utánkövetésre szorul.

Szervezett e rendszer támogatása az Oktatási Hivatal megfelelő irodája részéről.

Mivel tankönyv- és taneszközrendeletéről van szó, az OKNT is érzékelve, hogy változik az a pedagógiai környezet, amelyben a közoktatás folyik, négy évvel ezelőtt létrehozott egy Digitális Tananyag Minősítő Bizottságot. Ennek a testületnek és a TTB-nek is számos javaslata bekerült a rendeletmódosításba, de nem a teljesség igényével, és nem lehetünk elégedettek még az elért eredményekkel. A teljesen korrekt minisztériumi együttműködés feltételezheti, hogy további változások várhatók. A jelenlegi tankönyv- és taneszközrendelet együtt kezeli a digitális tananyagot illetve a nyomtatott tankönyvet. A jóváhagyási szempontjai ugyan elválnak, egyre inkább elválnak, de teljesen világos – és ez a tankönyvbizottság munkájából is világos –, hogy a két jóváhagyási eljárás rövid időn belül külön rendeleti szabályozást igényel – ezt nem fejttem ki részletesebben.

Ugyanakkor a tankönyvbizottság ülésén rendszeresen előkerül, hogy a klasszikus taneszközök – vagy a „hagyományos”, „tradicionális” jelzővel ellátott taneszközök, szertári felszerelések stb. – jóváhagyása, egyáltalán ajánlása – mert van olyan lista, amely ajánlja az iskolák felszereltségét – fogások számáig bezárólag – hiányzik. Nagyon fontos lenne, hogy az OKNT a beszámoló kapcsán foglalkozzék azzal a kérdéssel, nem szükséges-e a magyar közoktatásban egy taneszközök bírálata, jóváhagyására vonatkozó rendszer bevezetése.

Én tisztelettel ajánlom a TTB beszámolóját jóváhagyásra. Köszönöm szépen.

DR. BARTHA LAJOSNÉ: Az eddigi hozzászólások alapján az látszik egyértelműnek, hogy a tankönyv világának a további átvilágítására kerül majd sor. Nyilvánvaló, hogy az előterjesztésekben – amennyiben többes számban kell beszélni – az előterjesztést készítő bevonják majd mind az Oktatási Hivatal, mind a minisztérium képviselőjét is, így biztosítva, hogy a jogszabályhelyeket, darabszámot, kötelezettségeket, előírásokat pontosan tudja idézni az előterjesztés. Mindezzel számolva úgy vélem, ebben a pillanatban néhány pontosítást célszerű a jegyzőkönyv számára rögzíteni:

Az egyik a kompetenciaalapú oktatáshoz készült tankönyvek rendelkezésére. A Nemzeti Fejlesztési Ügynökség 2009 júliusában kiadott egy közleményt, miszerint a pályázatban minden olyan tankönyvjegyzéken található tankönyv elszámolható, amely 2008. február 8-án megjelent 2/2008 (II. 08.) OKM rendelettel kihirdetett, vagy azt követően miniszteri rendeletben kihirdetett vagy jóváhagyott kerettanterv alapján került kifejlesztésre és akkreditálásra, és legkorábban 2008.

május 16-át követően kapott tankönyvvé nyilvánítási határozatot. A rendelkezés tehát nincs leszűkítve csupán a konzorcium által kiadott kiadványokra.

Nem tudtuk az Oktatási Hivatal képviselőjével, hogy a mai napon ilyen szélesen kibomlik majd a konzorcium kiadványainak sorsa, tehát számszerűen nem akarom pontatlanul idézni, hogy a teljesen egységesen alkalmazott tankönyvvé nyilvánítási eljárás során hány könyvet kellett visszautalni a kiadónak. Azaz hány esetben kötötték feltételekhez a szakértők a tankönyvvé nyilvánítást. Ezekben az esetekben a javított könyvek beérkezését és ellenőrzését követően kaphattak csak engedélyező határozatot. Nem tudom pontosan megmondani, hány fellebbezésre került sor, és hány könyvet utasítottak el másodfokon is, de nyilvánvaló, hogy majd az előterjesztésben, ha igénylik a résztvevők, az adatokat a rendelkezésükre tudjuk bocsátani.

A tankönyvrendelés általános gyakorlatával kapcsolatban szeretném azt mondani, hogy a jogszabály előírja: az Oktatási Hivatal által felügyelt elektronikus rendszeren keresztül lehet az iskolának a kiadóktól rendelni. Szoftver teszi lehetővé a tankönyvjegyzékre kerülő tankönyvek adatainak a felvitelét, és az elektronikus rendszeren keresztül történik az iskolai tankönyvrendelés visszaigazolása is.

A miniszter által kiadott ötféle tankönyvár-tábla beépül ezekbe a szoftverekbe, és ezen árlimiték fölött egyszerűen nem fogad be tankönyvet a rendszer, nem rendelhető. A kiadónak tehát mindenképpen igazodnia kell az árlimithez, ha a hivatalos közoktatási tankönyvjegyzéken keresztül kívánja a tankönyveit árusítani.

A mellékleteket, hogy hány színnyomású stb. a tankönyvrendelet melléklete pontosan feltünteti, és addig szintén nem fogadja be az elektronikus rendszer, amíg ez az adatlap teljes mértékben nincs feltöltve. Szeretném hangsúlyozni: minden sor pontos kitöltésével kerül csak be a rendszerbe, ezáltal rendelhető a kiadvány.

Azt hiszem, ezeket az elemeket szerettem volna önökkel ismertetni. Köszönöm szépen.

GÖRBE LÁSZLÓ: Három rövid gondolatot szeretnék mondani.

Egyrészt támogatom az előterjesztést, nyilván tagként is, ugyanakkor szeretném kifejezni annak hiányát, hogy igazából taneszközökkel nem foglalkozik a bizottság. Újra és újra próbálunk ebben az ügyben előrelépni. Valójában pont azokban a tárgyakban, ahol a taneszközök nagyon fontosak, ezt a részt is szabályozni kellene.

A másik rész a tankönyv. Egy középiskolásnak körülbelül 20 és 40 ezer forint közötti összegbe kerül a tankönyvcsomagja. Ez annyira sok lassan, hogy komoly gondot jelent a szülőnek ennek a megvásárlása. Valahol ezért ezzel a kérdéssel is kell majd foglalkozni.

Köszönöm szépen.

DR. KESZEI ERNŐ: Egy olyan kérdésem lenne, ha szabad napirenden kívül föltennem, hogy a digitális tananyagokat minősítő bizottságnak lesz-e beszámolója, van-e munkatervben.

ELNÖK: Lesz. Minden bizottságnak lesz egy beszámolási kötelezettsége. Január-februárban.

DR. KESZEI ERNŐ: Köszönöm szépen.

DR. SZENES GYÖRGY: A tankönyvekkel kapcsolatosan nagyon sok javaslat előkerült. Azt érzékelem, hogy az árak, amelyeket Görbe úr is mondott, tényleg a csillagos égig kezdenek

felmenni. Esetleg javasolnám egy olyan tendencia megvitatását, hogy az elektronikus könyvek bevezetése a hazai közoktatásba. Aki tudja, miről van szó: A/4 vagy A/5 méretben lapolvasók, könyvolvasók vannak, amelyek már a kiskereskedelmi forgalomban is 50-60 ezer forintba kerülnek. Egy tankönyvcsomagnál, ami húszezer forint fölött van, lassan összemérhető ennek az elektronikus könyvolvasónak az ára a tankönyvcsomagéval – és nem kéne erdőket kiirtani. Ez egy egészen más típusú könyv lehetne. Én azt gondolom, ez tipikusan egy olyan szakmai fejlesztés lenne, amelyet akár a kormányzat számára is lehetne ajánlani.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Mielőtt folytatódik a vita, meg kell vallanom a zavaromat. Itt ugyanis két téma keveredik: egy üzletpolitikai téma és egy szakmapolitikai. Lassan már árképzési problematikával kezdünk foglalkozni, aminek számos összetevőjével nem vagyunk egészen tisztában. Nem tudom, azért mondom, hogy zavarban vagyok, meddig terjed a kompetenciánk. Az OKNT kompetenciáját úgy határozzuk meg, hogy legyen véleménynyilvánítási joga vagy kötelezettsége az egyes tankönyvek árának maximalizálásában, vagy ez nem az OKNT kompetenciája? Amiről itt szó volt, az jelentős részben ez. Nem pedig arról, hogy egy adott tankönyv – amennyiben ez egyáltalán szóba kerül – azoknak a szakmai követelményeknek, amelyek a tankönyvvel szemben...

DR. MIHÁLY OTTÓ: Az sem kompetenciánk, ne haragudjatok!

ELNÖK: Kérdést tettem föl, Ottó.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Csak azt mondom, hogy amit mondtál, még az sem a kompetenciánk. Nem. Az egyes tankönyvekkel kapcsolatosan már nem kompetenciánk ez a dolog. Az a kompetenciánk, hogy vizsgáljuk, a tankönyv mint probléma, mint eszközrendszer, ennek mi a helyzete az oktatási rendszerben.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Ottó ugyan nem jelentkezett, én csak szó szerint idézem az 1993-as közoktatási törvényt, mert tegnap kiírogattam. Az egy nagyon általános. Azt mondja, hogy a miniszter a tankönyvjegyzéket az Országos Köznevelési Tanács közreműködésével állítja össze. Ez nagyon általános. Tulajdonképpen ez bármire feljogosítja az Országos Köznevelési Tanácsot, ha igényt tart rá. Isten őrizz, hogy a kiadók közötti versenybe, meg ilyen vitákba belemenjünk. Amit én mondtam, abból, azt hiszem, nem is ez derült ki. De az az egész közoktatási rendszert érinti, hogy mennyibe kerül a tankönyv. Vagy, uram bocsá', ingyenes a tankönyv, vagy valami más módon jut el a támogatás a gyerekekhez, és jól van-e az ügy.

Vagy, amit utoljára tettem föl kérdésként, hogy a költségvetésből ide áramló pénz jó célra megy-e, a társadalmi költségek nem túlzottak-e. Ilyen értelemben igenis mondhatjuk, hogy az adott tankönyvi csomag ára irreális. A TVOT-nak van egyébként véleményezési joga az árat illetően – az a tankönyvpiac rendjéről szóló törvényben benne van.

HORN GYÖRGY: Csak szavazzunk, én ezt szeretném kérni.

ELNÖK: Először szeretnék megkérni arra, hogy szíveskedj föltenni azt a kérdést, amiről szavazni kell.

HORN GYÖRGY: Tisztelettel kérem a testületet, hogy:

1. Szavazzon a TTB beszámolójáról.
2. Vegye napirendjére, mégpedig mielőbb, hogy tájékoztatást hallgat meg a Nemzeti Fejlesztési Ügynökségtől, illetve ezzel kapcsolatban az OKNT-től a TÁMOP 3.1.4. jelenlegi lefolyásáról, céljairól, eredményeiről vagy eredménytelenségéről – tehát ahol tart.
3. Ebben a vitában világosan kiderült, hogy szükség van arra, hogy a kompetenciaalapú fejlesztéssel kapcsolatos általános, stratégiai, tartalmi taneszköz jellegű kérdések szakmai kérdések – amiknek nyilván vannak üzleti vonatkozásai is –, kerüljenek az Országos Köznevelési Tanács napirendjére.

Ezt szeretném külön-külön szavazásra bocsátani. Köszönöm szépen.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Miért csak a 3.1.4?

HORN GYÖRGY: Azért, mert a 3.1.1. ehhez kapcsolódik, hiszen az a rendszert szabályozza, de ha általában fogalmazzuk meg a TÁMOP-ot, az ennél sokkal kiterjedtebb. Az a társadalom egészére vonatkozik. A 3.1.1. a 3.1.4-hez kapcsolódik, mert a 3.1.4. az iskolákra vonatkozik, a 3.1.1. pedig magát a rendszert szabályozza. Akkor lehet így módosítani, hogy a 3.1.1-3.1.4. Van egy csomó olyan, ami nem érint minket. *(Közbeszólásra:)* Végigmehetünk, mert akkor a pedagógusképzést is ki lehet venni, az egész hármast is napirendre vehetjük, de nem fogjuk tudni. Minél konkrétabb, annál inkább bele fogunk látni.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Annyit engedjete meg, hogy az 1.1-et azért tartom fontosnak, mert az az, ami elvileg alapozza. Például, hogy mi a kompetenciaalapú fejlesztés, az a 3.1.1.-nek egy külön problematikája. Hogy mi a kritériuma annak, hogy azt mondják egy tankönyvre, hogy az kompetenciaalapú. A kritériumok problémája például a 3.1.1.-ben van benne.

ELNÖK: Akkor mit vegyünk napirendre?

HORN GYÖRGY: Én megtettem a javaslatomat.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Egészítsd ki az 1.1. ponttal!

ELNÖK: Tehát az OKNT úgy dönt, hogy napirendjére tűzi a TÁMOP 3.1.1. és 3.1.4. pontjait.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: És ha úgy lenne, hogy az OKNT felkéri az Educatio szakmai igazgatóját, tájékoztassa az OKNT-t TÁMOP-fejlesztésekről, közoktatást érintő fejlesztésekről, különös tekintettel a 3.1.1.-re és a 3.1.4.-re. Aztán, ha másról akar beszélni – gondolom, elküldik majd Aurélt... *(Horn György: És a Nemzeti Fejlesztési Ügynökséget is.)*

ELNÖK: Ez jó szöveg.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Ha meghívjuk az Educatio vezetőjét, azt javaslom, hívjuk meg a TVOT elnökét is.

HORN GYÖRGY: Ez most a TÁMOP.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Csak ezzel félretoljuk, vakvágányra toljuk... *(Közbeszólás: Az egy másik téma.)* Rendben van.

ELNÖK: Tehát a Trencsényi László által megfogalmazott határozati javaslat szövegéről kérek szavazást.

BARLAI RÓBERTNÉ: De az NFÜ-t is tegyük bele! *(Szavazás.)*

ELNÖK: Egyhangú igen.

Mikorra? Ehhez nekünk egy előterjesztést kell kapnunk.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Mikor az elnökség ezt el tudja intézni, legyen kész, és a szerint napirendre tűzzük.

ELNÖK: Tehát az időpontot attól tesszük függővé, hogy az itt felkért vagy megszólított szervezetek vezetői mikorra tudnak egy ilyen beszámolót elkészíteni. Ezzel ezt a problémakört lezárhatjuk?

KOSINSZKY ZSUZSA: Van még a TTB beszámolójának az elfogadása.

DR. HUNYADY GYÖRGYNÉ: És a kompetenciaalapú fejlesztés.

HORN GYÖRGY: A második, hogy a kompetenciaalapú fejlesztéssel kapcsolatos eddigi eredményeket, dilemmákat, ezzel kapcsolatos szakmai kérdéseket vegye napirendre az OKNT.

ELNÖK: Akkor szavazzunk erről! *(Szavazás.)* Ez egyhangú, köszönöm.
A harmadik a TTB beszámolója.

DR. SZABADOS LAJOS: Kaphatok lehetőséget a zársóra, mielőtt szavazunk?

ELNÖK: Szabadosé a szó.

DR. SZABADOS LAJOS: Köszönöm szépen. Nagyon köszönöm a hozzászólásokat. Ezekből a megszavazott napirendekből arra következtetek, hogy közel sem belső vita volt itt, hanem valami nagyon nagyobb horderejű kérdés. Egy kicsit örülök, hogy ezt sikerült ideterjesztenünk.

A következő gondolatom: elhangzott, megerősítem, hogy az Oktatási Hivatalban jól végzik a kollégák a munkájukat. Egyre kevesebb a probléma. Nagyon rugalmasan igyekeznek azokon a pontokon javítani, amelyek problémákat okoztak a TTB-nek is.

A harmadik: az eszközökkel kapcsolatosan nagyon régóta küszködünk, reméljük, egyszer meg tudjuk oldani, hogy hogyan kezeljük a tankönyvek mellett az eszközöket is.

Végül az utolsó dolog: ami az árákról elhangzott, valami jelzés értékkel bír, tehát az OKNT-nek valahol jeleznie kellene, hogy ilyen gondok, problémák vannak. Ezzel nem tudunk mit csinálni, de nagyon fajsúlyos dolog.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Ebben a megfogalmazásban inkább problémaexponálás, nincs mit megszavazni rajta. Elmondtad, hogy mi a probléma – ebben teljes egyetértés volt.

Az Országos Köznevelési Tanács Tankönyv és Taneszköz Bizottságának van egy jelentése, pontosabban három anyag fekszik előttünk. Egy ülésterv, amely részben visszafelé, részben előre tekint, hogy mit tárgyal, másrészt egy tematikus együttműködési megállapodásról szóló előterjesztés, amely a Szakképzési Tankönyv és Taneszköz Tanács, valamint a Digitális Tananyag Minősítő Bizottság közötti együttműködés. Ezek az írásos előterjesztések.

Amiről szavazni tudunk, az viszont ezeken az írásos anyagokon túlmutató problematika volt. Mi arról tudunk szavazni, hogy ezt a három előterjesztést tudomásul vette az OKNT. Nem lehet visszamenőleg egyetérteni vagy nem egyetérteni: köszönettel tudomásul vettük a tájékoztatást.

Tehát úgy teszem fel a kérdést, hogy aki ezt a megfogalmazást elfogadja, tegye fel a kezét, vagy egészsétsétek ki. *(Szavazás.)* Egyhangú, köszönöm.

A következő határozati javaslat volt, hogy mi az, amit sürgősen vagy egy meghatározott időben meg kellene tárgyalnunk. *(Közbeszólások: Megszavaztuk már.)* Ez volt, amiről nem tudtuk eldönteni, hogy pontosan mikor, majd januárban.

Van-e még valami, amiről most testületi döntés szükséges?

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Nem szükséges, csak az OKNT előtt is szeretném kérni az osztályvezető asszonyt – ennek nyilván nincs akadálya –, ahogy egy sor kiadó könyveit láttuk, a vonatkozó aktákat, szűrőpróbaszerűen, a tankönyvbizottság következő ülésén néhány Kompetencia Konzorcium által betervezett és jóváhagyott könyvet is szeretnénk látni. Egyáltalán szakemberekként rápillantanánk, már a küllemére, egyáltalán hogy néznek ki – és ezzel kihúzzuk azt a méregfogát is, hogy az egyik szektort láttuk, másikat nem, az egyik szobába bemehetünk, a másikba nem.

ELNÖK: Csináljunk egy OKNT-ülést...

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Szerintem nem kell az OKNT plénumán: a tankönyvbizottságban. Csak itt ismételtén kértem.

ELNÖK: Erről nem kell határozatot hoznunk?

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Nem, nem! Nyilván semmi akadálya, csak tolmácsoltam a kérést.

ELNÖK: Akkor most lezártuk, és öt perc szünetet tartunk.

(Szünet: 11.45-11.55)

Kérem, foglaljatok helyet! Rátérünk a következő napirendre:

Köszöntöm körünkben Bakos Károly urat, és megkérem, hogy a következő napirend vitája előtt szíveskedjék néhány orientáló szót mondani – ebben az orientáló is alá van húzva, meg a néhány is, hogy beleférjünk valamennyire az időbe. Ne haragudj, kissé udvariatlan voltam.

BAKOS KÁROLY: Köszönöm szépen, értettem a felkérést.

Két része van az előterjesztésnek, amit a bizottság tagjai megkaptak. Az egyik a kreditrendszerrel kapcsolatos finomítás, pontosítás, a másik pedig a felvételi eljárással kapcsolatos minimumpontok felemelése. Nagyon röviden szólnék mindkettőről.

A kredittel kapcsolatos szabályozás lényege, hogy túlságosan elaprózottak a kreditek a felsőoktatási intézményekben, rengeteg olyan intézmény, kar van, ahol egy-két kredites tárgyak tömkelege van, illetve nyolc, tíz, tizenöt, akárhány vizsga van egy félévben. Ennek a visszaszorítására, orientálására született ez a javaslat. Hozzáteszem, hogy nemzetközi vonatkozásai is vannak, mert amikor magyar gyerekek kimennek az Erasmus-programban, egyszerűen nem értik meg a külföldi felsőoktatási intézmények az egy krediteket, mert ott nem dívik ez a dolog. Most arról szól a szabályozás, hogy ez a 10-20 százalék azt jelenti, 3-6 kreditnél ne legyenek kisebb értékű tárgyak. Ez a lényege nagyon röviden.

A minimális ponthatár emelése: eddig 160 volt a minimális ponthatár, 2010-től, tehát a most kezdődő felvételi eljárásban 200 lesz, és nagyon sok oldalról - felsőoktatási intézmények vezetői, politikusok, szakemberek részéről – felmerül, hogy alacsony a felvett hallgatók tudásszintje, ezt valahogy vissza kellene szorítani, hogy nagyon alacsony tudásszinttel bekerüljenek a felsőoktatási intézménybe fiatalok. Így merült fel annak lehetősége, hogy a minimális ponthatárt tovább emeljük. Miután erre felkészülési időt kell hagyni, igazából 2012-től lépne életbe. A lényeg benne van: a minimális ponthatár 240 lenne, a megszerezhető maximális többletpont viszont nem 80, hanem 100 – két emelt szintű érettségivel meg lehet szerezni –, és ennek hatására a közepes tanulók egy valamiből jobb eredménnyel tudnak bekerülni a felsőoktatási intézménybe.

Még egy része van a történetnek. Ezzel mindenféle kényszer, törvényben előírt kötelező emelt szintű érettségi mint belépési feltétel megszűnik, nem kell, mert a fiatalok meg az idősebbek is tudnak számolni: a 240 pontot normálisan úgy tudja elérni, ha valamiből emelt szintű érettségit csinál. Ha az emelt szintű érettségéért nagyobb többletpontot kap, ezzel egyéb kényszer nélkül is növekedni fog várhatóan az emelt szintű érettségivel rendelkező jelentkezők száma.

Gondolom, eléggé szem előtt tartottam a kérést.

ELNÖK: Példás volt, és nagyon köszönjük.

HORN GYÖRGY: Tisztelt Tanács! Azt gondoltam, hogy az érettségi bizottságnak nyugodt éve lesz, mert stabilizálódott az érettségi, és az idén majd részletes tartalmi kérdésekkel lehet foglalkozni. Tájékoztatásul elmondom, hogy az elmúlt héten két rádió, két televízió keresett meg különböző átiratokkal. A kormányrendeleten kívül van egy MSZP-s kezdeményezés is, meg fideszes kezdeményezés is a parlament előtt. A dolog lényege az én olvasatomban: attól, hogy a felsőoktatás tömegoktatási intézménnyé vált, ez a felsőoktatásnak egy komoly problémát jelent –

nem mindenütt, de sok helyen –, és különböző ügyes vagy kevésbé ügyes próbálkozások vannak arra, amit egyébként a politikának ki kellene mondani: akar-e tömegoktatást a felsőoktatásban vagy nem. Minden más, ami ehhez hozzátevődik, csak mellézköngé. Jelen pillanatban az elitképzésekben már működik – az orvosi egyetemeken például a gyerekek 94 százaléka tesz emelt szintű érettségit az államilag finanszírozott rendszerben. Azt gondolom, ez egy álságos történet. Ha azt akarja a kormányzat, hogy kevesebb hallgató legyen, mondja, hogy kevesebb hallgató lesz – akkor be kell zárni például főiskolákat. Semmi más nem fog történni. Ettől se a gyerekek nem lesznek okosabbak, nem fognak többet tudni – mint ahogy most sem butábbak, mint a régiak, csak egyszerűen többen mennek be a felsőoktatásba. 2005 óta minden évben több hely volt a felsőoktatás első évfolyamán, mint ahány gyerek az általános iskola első osztályában. Például idén 95 ezer gyerek kezdte el az általános iskola első osztályát, és ehhez képest 98 ezer hely volt a felsőoktatásban. Azt gondolom, ezek olyan típusú politikai kezdeményezések, amelyek nélkülözik azt a szakmai átgondoltságot, ami tisztázná, hogy a felsőoktatásnak mik a funkciói, ehhez képest mit jelent az egységes, sztenderd, kompetenciaalapú egyszintű vagy kétszintű érettségi. Itt egy próbálkozássorozat van. Amit a kormány kezdeményez, a különböző kezdeményezéseknek – többek között az OKNT-nek is – a kompromisszuma óhajt lenni. Ma reggel volt egy vita a Kossuth rádióban Sió László, Tatai-Tóth András és közöttem. Érdekes módon abszolút egyetértettek mindketten minden kérdésben – ez nekem új és szokatlan dolog volt. *(Derűtség. – Dr. Trencsényi László: De veled nem, és ez nem volt új!)* Hogy én kisebbségben voltam, ezt már megszoktam.

Azt gondolom, ezekre a dolgokra nincsen szükség. A magam részéről – ha véleményt kellene nyilvánítani, hiszen ebben nincs egyetértési jogunk – ellene fogok szavazni. Egyetértek azzal, hogy a felsőoktatásba bemehetnek a gyerekek. Az a kérdés, hogy a 19-23 éves generáció hol ül az országban, van munkahelye vagy nincs – mert nincs. Akkor mi történik velük. Szerintem az a megoldás, ami ma van, számtalan problémával terhelve, de jó irány, jó megoldás.

Én tehát azt szeretném, ha a Köznevelési Tanács véleményében nem támogatná a kormány előterjesztését. Köszönöm.

DR. CSEH SÁNDOR: Először mint a Kredittanács tagja, üdvözlöm a kredittel kapcsolatos módosításokat. Ez nem csak kifelé probléma, amikor jönnek haza a hallgatók az Erasmus-programról, az itthoni kreditelismerésnél is ugyanilyen problémákat vet fel, mint amit hallottunk.

Van még néhány észrevételem a kreditekkel kapcsolatban.

A vezetői összefoglaló b) részében az első mondat szerint „A felsőoktatási törvény meghatározza a hallgatónak a félévente legalább teljes idejű képzésben félévenként legalább 300 tanórát biztosítani kell...” Ez a 300 tanóra rendben is van, úgy szól a kredittörvény 1.§-a, hogy tantárgyakhoz tanórákat és krediteket kell rendelni. Utána azonban az áll, hogy a tanításra fordított idő magába foglalja a kontakt óra mellett a konzultációs időkeretet is. Itt a konzultációs időkerethez nem lehet kreditet rendelni. A konzultációs óra azonban az oktatónak az óraterhelését növeli, illetve beleszámít. A fogalmakat kellene tisztázni: tanóra, kontakt óra és konzultációs időkeret – vagy kredittörvényben ezt megfelelően át kellene vezetni.

A következő probléma, hogy kredit csak olyan tantárgyhoz rendelhető, amelynek minősítése ötfokozatú vagy háromfokozatú skálán érdemjeggyel történik. Itt ezzel a háromfokozatú skálával van probléma: nem megfelelt, megfelelt és jól megfelelt. Ehhez akkor érdemjegyet kellene rendelni, mert vannak olyan gyakorlatok például pedagógiai területen,

amikor nem lehet érdemjegyet adni, csak ezt a háromféle minősítést lehet alkalmazni. Valahogy ezt rögzíteni kellene a törvényben. Vannak gyakorlatok, amire nem mondhatjuk, amikor visszajön a hallgató, hogy érdemjegyet kap, hanem egy ilyen minősítést – azzal mit kezdünk akkor a kredit szempontjából? Oda akkor milyen értéket kell rendelni? Vagy meg kellene mondani, hogy ez hogy történik – például az ösztöndíj-számításnál, az ösztöndíj-indexnél.

A 240 pont, illetve az emelt szintű érettségi esetében jól meg kell fontolni ezeket a problémákat. Eddig az inga balra lengett, most viszont mintha átlendülne a másik irányba. Azért is meg kellene fontolni, mert azért, hogy vannak keresett szakmák, keresett szakmánál meg is jelenik az emelt szintű érettségi, de ha bevezetjük ezeket az indítványokat, akkor a keresett szakma megmarad, de néhány szakma esetleg ki is esik a rendszerből. Gondolok itt a tanító- és óvóképzésre, de gondolhatnánk a természettudományos képzésre is. El kell ismerni, hogy amíg a társadalmi presztízse nincs meg például tanító- és óvóképzésnek, addig támaszkodni kell azokra a tanulókra, akik háromszázig hozzák a pontokat, de nem képesek emelt szintű érettségit tenni. Az nem lenne szerencsés, hogy egy idő után az emelt szintű érettségi szintjét le kellene szállítani azért, hogy esetleg valamilyen problémát kezelni tudjunk.

A másik megoldás, persze, hogy legyen ennek a szakmának olyan presztízse, hogy jelentkezzenek rá a hallgatók.

ELNÖK: Ezt nem lehet határozatban kimondani!

DR. CSEH SÁNDOR: A másik, hogy a munka világába kimegy a 18-19 éves, ott van egy pár évig, és tovább szeretne tanulni, miért kell rákényszerítenünk arra, hogy emelt szintű érettségivel rendelkezék 25 vagy 26 éves korában, mert ő most már tanulni akar? Véleményem szerint ezt is meg kellene fontolni.

Én is azt támogatnám, hogy menjen be a felsőoktatásba az a gyermek, az a hallgató, aki tanulni akar. Adjuk már meg a felsőoktatásnak azt a lehetőséget, hogy tudjon szelektálni. A mostani finanszírozási rendszer a felsőoktatás egy részét – nem mindenhol van így, hangsúlyozom – arra kényszeríti, hogy védje a hallgatókat, hogy az a gyenge hallgató, aki bekerül, legalább minél tovább, esetleg végig bent maradjon, ha lehet. Úgy gondolom, ez leginkább finanszírozási probléma. A felsőoktatásba bemehet a hallgató, de megvan a lehetőség, hogy szelektáljon, azaz nincs rákényszerítve a hallgató után járó normatívára, akkor működik ez a rendszer. Mindaddig, amíg így lesz, nem fog.

DR. HADHÁZY TIBOR: Megpróbálok nagyon röviden mindkét szegmenshez hozzászólni. Sok-sok gondolat megfogalmazódott bennem, válogatok ezekből. Kérdések és észrevételek is lesznek, de lehetőleg csak egy-egy mondatosak.

Én is örömmel konstatáltam, hogy úgy tűnik, ezen előterjesztés jó példája annak, ami mögött politikai egyetértés húzódik – nagyon jó lenne, ha sok-sok ilyen távlatos, az ország szempontjából fontos rendelet, törvény mögött ugyanezt fel lehetne fedezni.

Kérdezem ugyanakkor, hogy van-e e mögött szakmai konszenzus – merthogy az előterjesztés, illetve az indokolás 6. pontjából világosan kiderül, hogy erre nem nagyon nyílt lehetőség, legalábbis bizonyos testületek esetében nem.

A kérdésem, hogy prognosztizálhatóan hogyan csökkenti ez a potenciálisan felvett létszámát. Most a felvételiéről szólnék először. Lehet látni nagyjából, hogyan változik a 240 pont miatt.

Van-e e mögött – akár mindkét része mögött – egy olyan távlatos, koncepcionális terv, ami esetleg még nem publikus, amely például azt tűzi ki, hogy a nyolcvanas évek 8 százalékos részesedéséről napjainkra 30 százalék fölé kúszott felsőoktatási részesedés, és az uniótól több mint tíz százalékkal elmaradó felsőoktatási részesedést az adott korosztályban visszavegyük, mert ez nyilván bekövetkezik.

Kapcsolódik-e ehhez vajon a felsőoktatás finanszírozási rendszerének totális megváltoztatásának kérdésköre?

Elhangzott az előző hozzászólások egyikében, ezért kérdezem: intézményszűkítést jelent mindkét lépés, és ez egy módja, de vajon felmérte-e vagy ezennel felméri-e az elmúlt évek több száz milliárdos felsőoktatási befektetéseinek „hogyan tovább?”-ját?

Végül hogy érinti ez a felsőoktatási intézmények autonómiáját?

Ami a kredit, vizsgaszám-csökkentés, azzal én első közelítésben mélységesen egyet tudok érteni. De szeretném, ha korrigálnák az indoklásban, hogy nem a kreditek számának értéke a kritikus az elismertetésnél. Nem. Az a tekintélyelvű tantárgy- és kreditelismerés, ami pillanatnyilag a hazai felsőoktatásban honos, és ami gyakorlatilag nem tette lehetővé, hogy a három lépcső – egységes intézményi kredit, egységes országos kredit és nemzetközi hozzáillesztés – megvalósuljon. Ebből csak az intézményi valósult meg, már az országon belüli elfogadás sem.

Látni kell, hogy ez az összehangolatlanság egy ma is mélyen működő tekintélyelven nyugszik: én elfogadom a te tárgyadat, ismerlek, látom a publikációdát, te nem fogadod el stb.

Azzal mélységesen egyetérték viszont, hogy sok az egykredites tárgy. Rettenetesen sok. Ez növeli a vizsgaszámot. A 30-35 napos vizsgaidőszakban szerencsét próbálni járnak a hallgatók, mert minden tárgyból háromszor vizsgázhatnak – legfeljebb délután tanul, ha nem ünnepli az aznapi elégtelenjét. Gyakorlatilag az ütemes évközi tanulás... Én sokat utazom: csütörtök este a vonatra már nem lehet fölszállni, hétfő reggelig. Az tehát leszűkül. Rövidre fogom, bár sokat tudnék erről beszélni.

A kreditek módosítása, a 10-20 százalék – amit én elfogadok és egyetérték vele – mögött személyi konzekvenciák vannak-e? Össze van-e kapcsolva azzal, hogy egy-egy oktatói státusban milyen kötelező óraszám, milyen kötelező kreditmennyiség szükséges? Két tárgyból is tudja most már esetleg az óraszámot, kreditértéket vagy hárommal, ami mögött szintén az húzódott meg, hogy nagyon sok egykredites tárgy legalizálódott. Nem jár-e ez együtt a képzési minőség szűkülésével, hogyha globális, nagy kreditértékű tárgyakat tanítunk? Az volt különben az érzésem, hogy ez felülről igyekeznek rendezni azt a helyzetet, amelyet a Bologna-struktúrára való áttérésnél nem sikerült alulról rendezni, nevezetesen, hogy a hároméves BSC-képzéseknél sem a tartalmi, sem a metodikai megújulás nem zajlott le, hanem a hároméves intervallumokba préselték bele a felsőoktatási intézmények a korábbi, ötéves, totális tartalmaikat, a gyakorlati irányú vagy orientáltságú képzés kialakítása helyett.

Itt most megszakítom - köszönöm szépen.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Igyekszem nagyon rövid lenni, bár nagyon felháborít a dolog. A kreditet illetően nincs az elhangzott kiegészítő, problémát felvető dolgokon kívül. Teljesen egyetérték az indoklással is, az alapindoklása szintén logikus és elfogadható. Tényleg olyasmi, amin a nélkül lehet változtatni, hogy magát az alaprendszert megrázná.

A másik kérdést illetően nem akarom megismételni, Gyuri elmondta, teljes egészében egyetérték vele. Hogy világos legyen, és hozzáam igazodjék azért a jegyzőkönyv is, mondom: ez

egy butaság, szakmapolitikai és politikai regresszió. Mindennek ellentmond, ami jelenleg történik – hogy maradjunk csak a mi kis európai világunkban. Ez térdreflexszerű politikai reakció bizonyos problémákra, amelyeket bizonyos, viszonylag nagy nyomáserővel rendelkező csoportok fölvetnek, és nem véletlen, hogy egyet tudnak érteni. Nem biztos, hogy értik miről van szó, ezért könnyű egyetértenie Siónak és Tatai-Tóthnak. Sőt, ha döntenünk kellene most erről, akkor az a probléma, nem értik, miről van szó.

Az alapvető probléma, hogy adnak egy generikus választ egy igen differenciált problémára. Arra, hogy igenis, a felsőoktatásba különböző, adott pillanatban is minőségi – nem akarom most kifejteni – hallgatók lépnek be. Ennek az oka egyszerűen a tömegessé váló középfokú oktatásból és a tömegessé váló felsőoktatásban keresendő. A normális világ ezt a dolgot úgy reagálja le, hogy differenciálódik a felsőoktatása is, mert a felsőoktatásból kilépők is különböző életlehetőségekkel, munkalehetőségekkel, sanszokkal lépnek ki.

Elhangzott például a tanító. Kedves kolléga, van olyan ország, ahol középfokon képezik jelenleg is a tanítókat, óvónőket. Most mi kimondjuk, hogy aki nem éri el 240 pontot, abból nem lehet tanító. Ha valaki ezt nekem meg tudja magyarázni, és e közben még azt is mondja, hogy ő szocialista.... Nem számol azzal, hogy az első generációs értelmiség egyik termelődési helye, lehetősége az óvónőképző és a tanítóképző. Bármilyen képességtesztet csinálnak a tanító- és óvóképzőben, biztosan nem szükséges nekik az emelt szintű érettségi akár történelemből, akár kémiából, akár matematikából. Nem azokról a kompetenciákról, képességekről van szó. Nem baj, ha van. Minden tudás, ami van, az csak jó. De miért kell ebben a dologban visszalépéseket produkálni a nélkül, hogy azt mondanánk, három évig nem tudunk több belépőt finanszírozni? Miért kell ehhez olyan folyamatokat megállítani, amiket úgy sem tudnak megállítani? Mert nem tudják megállítani, nem tudnak mit kezdeni ezekkel az emberekkel.

Most nem megyek bele a különböző ideológiai vagy bármilyen dolgokba. Nem arról beszélek, hogy esélyegyenlőség stb. Arról beszélek, hogy minden szempontból értelmetlen.

Az eddig fölvetődött megoldások közül, ha már kell, tulajdonképpen ez az a kompromisszumos megoldás, amivel legalább nem mondják ki, hogy mindenkinek kötelező az emelt szint – tulajdonképpen rejtve kimondják. Ez a szokásos „úgy teszünk, mintha” lépcsősorozat. Nem ezzel nem értek egyet: az alaponstrukcióval nem értek egyet. Azzal, hogy azt mondjuk, általában arra törekszünk, hogy a középfokot – nem a törvényt mondom, hogy mindenkinek kötelező –, mindenki elvégezze, és utána azt mondjuk, hogy csinálunk egy nagy szűkítést, és elkezdünk visszafelé menni. Képtelenség!

Én biztosan nem tudom megszavazni, azt sem, amit benyújtottak, hogy kötelezővé teszik az emelt szintű érettségit. Ma is működik a differenciáltság. Nem lehet bejutni bizonyos egyetemekre, bizonyos szakokra ezen pontszámokon alul. Természetes, nem kell oda bejutni, de ezek a gyerekek nem is oda akarnak bejutni. Nem említem azt az elhangzott érvet, hogy egy csomó szakma esetében a hat-hét vezető egyetem rátenyerel az egész magyar felsőoktatásra. Azt kell csinálni, ami nekik úgymond kedvező ebben a dologban. Ez butaság, ez egy tercier szint. Régen nem a klasszikus utolsó fokozat a felsőoktatás, mert utána jön még két-három szint is. Köszönöm szépen.

DR. KESZEI ERNŐ: Mind a két kérdéshez szeretnék röviden hozzászólni.

Kreditügyben én azt gondolom, felmerül egy probléma, hogy vajon a kontakt óra és a konzultáció aránya – amit a rendelet szerint fixálni kell intézményi szinten – az egész intézmény minden szakára egyöntetűen vonatkozik, vagy szakonként különbözőképpen lehet megállapítani.

Mert ha egyöntetűen, akkor sok probléma vetődik föl. Én természettudományi karon oktatok, ott a manuális gyakorlat sokkal fontosabb, mint például a bölcsészkaron, ezért nagyon mások lehetnek a konzultációs, illetve kontaktóra-arányok.

Cseh dékán úr már elment, de amit fölvetett ösztöndíj ügyben: én remélem, hogy továbbra is az intézmény hatásköre megállapítani, hogy a kreditindexekhez hogy igazodik. Tehát ez nem probléma. *(Bakos Károly bólint.)* Köszönöm, a választ mindjárt meg is kaptam.

ELNÖK: A jegyzőkönyv a bólintást rögzítse *(Derűltség.)*, mert filmet nem mellékelünk....

DR. KESZEI ERNŐ: Hadd reagáljak Hadházy úr fölvetésére is, hogy bepréseték három évbe a felsőoktatási intézmények. Ez egy picit most eltér a tárgytól, de ha már fölmerült, szeretném elmondani, hogy azt hiszem, van egy alapvető félreértés a politikusok részéről. Én a felsőoktatási törvény kialakulása közben nagyon aktív voltam, akkor még egy egyesületet is alapítottam, és nagyon megdolgoztuk a Bolognával kapcsolatos dokumentumokat. Az eredeti Bologna-nyilatkozat úgy szól, hogy a kétszintű oktatás vagy két teljesen önálló egységből áll, vagy két egymáshoz kapcsolódóból. Tehát a 3+2-nek nem az osztatlan képzés az egyetlen alternatívája, hanem egy olyan, nem önálló, hanem kapcsolódó 3+2, ahonnan nagyon nagy lehet a mobilitás. És ez megoldás erre. Akkor nem kell sehol semmit bepréselni, mert ebben a rendszerben az első három évben ne kell megkövetelni azoktól a komplex szakmai kompetenciákat, gyakorlati szinten is, akikről menet közben lehet tudni, hogy úgymint továbbmennek. A jelenlegi mobilitási hiányt is megoldhatná ez, és sokat segíthetne – bocsánat, hogy eltértem a tárgytól!

A felvételi. Én árnyalnám, amit Horn úr kifejtett. Úgy veszem észre, hogy nem akarják a tömegképzést visszafogni, hiszen még mindig le vagyunk maradva a felsőoktatás szintjén az európai átlagtól. A kérdés szerintem máshogy vetődik föl: meg akarják-e fojtani azokat az intézményeket, akik nem tömegképzésre, hanem szűk spektrumú, esetleg színvonalas képzésre rendezkedtek be? Illetve ennek alternatívája, hogy meg akarják-e fojtani a tömegképzést. Nyilván a tömegképzést nem lehet, hiszen politikai szándékok nem teljesülnek akkor. Itt is valahogy árnyaltabban lehetővé kellene tenni, hogy a nem tömegképző, de színvonalasan működő intézmények jól működhessenek.

Említette Mihály Ottó úr, hogy hat-hét felsőoktatási intézmény rátenyerel a dolgokra, és megpróbálja saját képére szabni a törvényeket. Ez ennek az uniformizálásnak a következménye. Ha meg lenne engedve, hogy különböző profilú felsőoktatási intézmények lehessenek, akkor senki nem avatkozna bele az alapfokú állattenyésztő, de felsőfokú szakképzés... - hogy hívják ezt? *(Közbeszólások.)* Senki nem avatkozna bele abba, hogy mi történjék egy tudósoktori képzésben, és megfordítva. Jelenleg ezek is össze vannak mosva. Itt is valamiféle profiltisztításra van szükség, mint ahogy a felvételi szintjén is valamiféle új érettségi rendszerre van szükség, amiben mintha meg is állapodott volna a tanács. Nem a foldozgatásban. Mondok konkrét példát.

Természettudományos és műszaki szakokon most elég széles körű felmérés történt. Megvizsgálták a belépő hallgatókat, szigorúan kompetenciákat vizsgálva, tehát hogy annak a szaktárgynak a kottaolvasási – nem tudom másként mondani – kompetenciája megvan-e, fizikának, kémia, mérnöki tudományoknak, matematikának. Szigorúan csak a középiskolától elvárható szerény szinten. Nincs meg. És sajnos a korreláció nem működik 400 pont környékén sem, sőt, ott vannak a legnagyobb ingadozások, a 400-420 között fölvettek pontszáma és a

felmérő dolgozat eredménye között. Ez azt indikálja, hogy a jelenlegi érettségi rendszer nem felel meg annak a feladatnak, hogy jól mérjen szakspecifikus kompetenciákat. Ha sok ponttal föl vesszük, nem biztos, hogy pont a mi szakunkon tud teljesíteni. Erre nem megoldás a jelenlegi javaslat. Ez biztos. Az ugyan igaz, hogy ugyanezen felmérések szerint a 300 pont alattiak szignifikánsan kisebb eredményt érnek el, mint a 300 felettiak, de ez nem elég szelekciós kritérium.

A mai differenciáltság nem teszi lehetővé a szelektivitást. Az orvosi meg az állatorvosi egyetem talán azért kivétel, és talán a Corvinus közgazdasági szakja, mert ezek annyira magas pontszámokat követelnek meg, hogy ott már a szelektivitás is belép a rendszerbe.

Röviden összefoglalva, én azt gondolom, a kredittel kapcsolatos előterjesztésekben van ráció, de a két kérdésemre azért majd szeretnék egy-egy mondatos választ kapni. A felvételi pontszámmal kapcsolatos változtatások szerintem nem érik el azt a hatást, amit szándékoznak. Olyan kompromisszum, ami semmire nem jó igazán.

Köszönöm szépen.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Két hozzászólásom van, két reflexiót nem állhatok meg – bár közben itt Tibor ugyanúgy bólogatott. Hogy a BSC-szakok bonsai egyetemi szakok lettek, azt nem a bolognai rendelet írta elő, hanem a felsőoktatási intézmények öntörvényű tehetetlensége – de tény, hogy ez a realitás.

A másik, hogy én a magukat elitképzőnek nevező felsőoktatási intézményeket nem féltsem, mert a kutató egyetemi pályázat pozitív diszkriminációja kellőképpen fogja fedezni és biztosítani. Hogy én egyetérték-e ezzel a kutató egyetemi hóbelevanccal, az nem feltétlenül tartozik ide...

A felvételi vitában nem akarok állást foglalni, csatlakozom az előttem szólókhoz.

Kredit ügyben egy ponton már mintha Cseh Sándorral egyformán gondolkodnánk. Ez az, hogy osztályzatok nélkül nem lehet kreditet szerezni. Érdekes dolog, hogy miközben az oktatáspolitikai tudomásul veszi a szöveges értékelés fontosságát az oktatásban-nevelésben, a felsőoktatásban ez ellen dolgozik. Miközben, a pedagógusképzésről beszélek csak, hála istennek, rendre olyan kurzusokban dolgozik – személyiségfejlesztő és egyéb tréning jellegű képzések –, amiktől pedagógus lesz az illető, nem mérhető ötfokozatú kalkulusokban. Megoldható, persze, megkaptuk a körlevelet is, hogy a „nem megfelelt” a hármas, a „megfelelt” négyes és a „kiválóan megfelelt” ötös lesz. Megoldja ezt a felsőoktatás, annyi mindent megoldott! Csak az üzenete ennek a dolognak, hogy vannak a felsőoktatási fejlesztésbe is olyan feladatok, amelyek nem válthatók át kalkulusra. Ez az üzenet ennek sajnos ellent fog mondani. Megoldjuk.

A másikkal gondom van, bár ezt is meg fogjuk oldani. A kreditszámok növelése a kontaktórák rovására, a felsőoktatás mai állapotában teljesítménycsökkentő tényező mind az oktatók, mind a hallgatók esetében. Mert oda van írva fügefalevélnék, hogy „konzultációs órák” – én egyébként híve vagyok az egyéni tanulási utaknak –, de akik járunk felsőoktatási intézménybe, pontosan tudjuk, hogy a konzultációs óra mennyit ér, néhány nagy kivételtől eltekintve, a hallgatónak is, meg oktatónak is. Elszámolható.

Ha tehát az egy kontakt órára jutó kreditérték nő, az csak azt fogja jelenteni, hogy a kontakt órák száma csökken, ami azt fogja eredményezni, hogy a felsőoktatás jelenlegi minősége nagyon nehezen fog tudni javulni. Nekem erről ez a kisebbségi véleményem, de nagyon fontosnak tartom jelezni.

Nem tudok szabadulni attól a történettől – bár igazságtalan vagyok, de elmondom. Neveléstörténészek ki tudják mutatni, hogy tananyag-csökkentési rendeletek mindig akkor voltak,

amikor vezető oktatáspolitikus unokája iskolába lépett. Jelen pillanatban van vezető oktatáspolitikusunk hallgatói jogviszonyban. Ironikusan: ne tudok attól szabadulni, hogy államtitkár úr sokallja a kontakt óráit nálunk, az ELTE-n, és ezért szeretne egy kontakt órával több kreditet szerezni. Igazágtalan vagyok, jól tudom. Demagóg vagyok, de a humor kedvéért ennyi engedtessek meg! Majd a neveléstörténet igazolja, hogy így van-e. Egyébként már kért felmentést – nem kapta meg. *(Bakos Károly: Doktori képzésben van, nem alapképzésben. – Közbeszólások, derültség.)*

DR. SZENES GYÖRGY: A kredithez szeretnék valami áthidaló javaslatot mondani, a kontakt óra és konzultációs dologhoz. Valamiféle megkötést arányaiban talán célszerű lenne tenni. Valószínű, hogy tantárgyanként, tantárgycsoportonként ezek a dolgok nem egyformák, sőt, szakonként sem. De az arányszámokat től-ig esetleg célszerű lenne rögzíteni, és attól kezdve kicsit átláthatóbb lenne, és a kecske-káposzta effektus is létrejöhetne, amit itt most két irányból mondanak.

Amiről kicsit többet szeretnék mondani, az az érettségi és a felvétel kapcsolata. Nem lenne jó, ha annyi maradna a jegyzőkönyvben, hogy a 240 pont emelt szintet is jelent. Volt erről szó, hogy 240 pont, és akkor már emelt szinten kell letenni. Szó nincs erről! Csak azon gondolkozzunk egy picit, hogy a 160 pont a színtizta kettes. Mindenféle oktatáspolitikai vonulatot értve, meg hogy mi ilyen helyzetben vagyunk Európához képest, meg akármilyen helyzetben vagyunk a felsőoktatási arányszámok tekintetében, nekem az a meggyőződésem, hogy egy színtizta kettes tanulónak a tanulási képességei középiskolából nem olyanok, hogy képes legyen a felsőoktatási tanulmányait elkezdni. Rá vannak most erre a felsőoktatási intézmények zoomolva. Én ezeket tanítom, Ottó, látom! Egészen világosan látszik, hogy kettessel nem lehet. Nem azért, mert a tárgyi tudása ne jó: a tanulási képességei nem olyanok. Ez az alapprobléma. A felsőoktatási intézmények most ettől nem lesznek boldogtalanabbak. Ha 240 pontban gondolkodunk, ez sem emelt szint, ez sem jeles, nem is jó: ez is csak egy közepes tanulmányi eredményt jelent. Érettségi szempontjából sem több, mint közepes. Én azt gondolom, az a gyerek, aki középiskolában egy közepes szinten nem tud teljesíteni, nem alkalmas arra, hogy a felsőoktatási tanulmányokat elkezdje. Az jó arra, hogy normatív finanszírozást kapjon utána a felsőoktatási intézmény, de arra nem, hogy akár alapképzésbe is bekerüljön. Most az FSZ-képzésről ne beszéljünk, mert az semmire nem való dolog.

ELNÖK: Milyen képzésről ne beszéljünk?

DR. SZENES GYÖRGY: A felsőfokú szakképzésről: FSZ. Erről ne beszéljünk, mert semmire nem való. Az alapképzésbe bejutáshoz a 240 pont – át lehet számítani – alig közepes tanulmányi eredményt jelent. Aki a középiskolában eddig nem tud eljutni, és közepesre nem tudja letenni a középszintű érettségét, annak a tanulási motiváltsága, képességei nem olyanok, hogy az alapképzésbe bekerülhessen. Ezért én ezt a megoldást egy kompromisszumos, de elfogadható megoldásnak tartom ahhoz képest, amivel egy hónappal ezelőtt riogattak minket. *(Dr. Mihály Ottó: Az még nem ment át.)* Ahogy itt most a Bakos Karcsitól hallom, ez lekerült napirendről. *(Horn György: Nem, ez a kormányé.)*

BAKOS KÁROLY: Hétfőn lesz a végszavazás a közoktatási törvény módosításáról, de a kormányzati szándék nem az, hogy...

DR. SZENES GYÖRGY: Akkor azt le fogják szavazni.

BAKOS KÁROLY: Nem biztos.

DR. SZENES GYÖRGY: Azt nézzük meg, hogy ez mit jelent középiskolai tanulmányi teljesítményben! Ez egy másik kérdés, hogy az oktatáspolitikai ki meri-e mondani, hogy csökkenteni kell a felsőoktatásba felvettek számát. Nem fogja kimondani. És ez nem is feltétlenül jelenti azt, hogy kevesebben fognak bekerülni, de előreviheti a gyereket, aki egy életpálya-modellben gondolkodik tizenhat éves korától, amikor már a pontszámok is érdekesekek a felsőoktatásban, hogy itt valamilyen teljesítményhez kötődik az ő életpályája. Köszönöm szépen.

BAKOS KÁROLY: Elnézést kérek, egy kicsit a Szenes úr által elmondottakhoz szólnék. Ha Minta Pista jelentkezik, aki minden tantárgyból közepes tanuló, de van egy ötöse énekzenéből. Mind az öt érettségi tárgyból ötven százalékot ér el, azaz nem tud bekerülni, mert nem éri el a 240 pontot. Akkor éri el a 240 pontot, ha az egyik érettségit ötven százalék fölött csinálja, vagy 32 százalékos emelt szintű érettségit csinál, mondjuk a tanító magyarból. Akkor éri el a 240 pontot. Csak hogy alátámasszam. A közoktatási kollégák nyilván azt mondják, hogy ötven százalékos középszintű érettségit csinálni nem teljesíthetetlen feladat. *(Dr. Szenes György: Ez így van.)* Bocsánatot kérek, hogy közbeszóltam!

GÖRBE LÁSZLÓ: Azon kellene elgondolkodnia egy kicsit az oktatáspolitikának, hogy tíz százalékkal csökkentettük a képzési költséget a következő évre, és a következő évben ezen keresztül fog egy csomó gyerek megjelenni az emelt szintű oktatásban. Azt kommunikálják, hogy emelt szintű érettséginek kell lenni itt, legalább egy tárgyból. Egy csomó gyerek meg fog jelenni az emelt szintű oktatásban – vajon ki tudjuk-e ezt gazdálkodni?

HORN GYÖRGY: Azért kértem még egyszer szót, mert szerintem van néhány közkeletű tévedés abban, ami elhangzott érvként. Az egyik a természettudományos felmérés kérdése. Ma senki nem akadályozza meg az egyetemeket abban, hogy a saját karukra vonatkozó felvételi kritériumokat szabjanak meg. Az a felmérés, amire Keszei úr hivatkozik, amiről az Érettségi Bizottság ülésén elhangzottak adatok, a következő:

A felmérésben részt vevők hatvan százalékának nem volt fizikából érettségije. Vagyis ez az érettségit egyáltalán nem méri, ha egy mintának több, mint a fele egyáltalán nem is érettségizett. Az érintett műszaki pályák, ha előírnák, hogy a fizika érettségi tárgya, abban a pillanatban megváltoznék... *(Dr. Keszei Ernő: Tudtommal most nem tehetik meg.)* Hogyne tehetnék meg! Az egyetem teszi most is. Semmilyen akadálya nincs.

Még egyszer szeretném hangsúlyozni, hogy itt valóban volt ez a felmérés, amit mi is megkaptunk tájékoztatásként az Érettségi Bizottságban, de mindjárt hozzá kell tenni: a felmérés alapja, hogy irodalom négyessel meg történelem ötössel is lehet pontszámot szerezni. De a mai szabályozás nem akadályozza meg az egyetemeket-főiskolákat, hogy maguk határozzák meg a belépési kritériumokat. Olyan mintára hivatkoznak az érettségire vonatkozó kritikával, amely minta semmit sem ér. A fizika érettségit, ha megnézzük, magát a fizika érettségit, az egy tisztességes Gauss-görbét ír le. *(Dr. Keszei Ernő: Azok jobban teljesítettek.)* Erről beszélek!

Magának a felmérésnek semmilyen relevanciája nincs a tényleges érettségire vonatkozóan. Ez az egyik állítás.

A másik állítás. Elhangzott ez a 200-240 pont. Nem vitatnám, hogy a 240 pont sok vagy kevés. Szerintem se sok. Az oktatáspolitikai kérdésről van szó. Az az eszköztár, amibe ilyen elvi szinten, veszekedve beavatkoznak, a helyett, hogy átgondolt stratégia lenne – és ebben abszolút egyetértünk, mert szerintem is kevés a 240 pont, és egyet is értek azzal, hogy aki egyáltalán nem tud tanulni, ne kerüljön felsőoktatásba. Nem a számokról beszélünk, hanem arról, hogy leülnek emberek, és azt mondják, mostantól legyen ötven pont. Miért nem 53? Vagy 92? Semmilyen értelmes, sem pénzügyi, sem szakmai, sem infrastrukturális, sem személyi, sem semmilyen összefüggés nem látszik ezekben ahhoz képest, ami maga a probléma nagysága. Még egyszer hangsúlyoznám: nekem – meg úgy látom, a többségnek – nincs kifogása a 240 pont ellen. Az én tanítványaim között a tavalyi érettségien nem volt 380 pont alatti. Egy sem. De ebből még nem következik, hogy a rendszernek az a logikája, hogy erre a szűk csoportra, erre a körülbelül ötven gimnáziumra – Tas is itt van ebből, meg én is – szabályozzuk be a rendszert. Itt egy alapkérdésről van szó, aminek az kell legyen a tartalma – és szerintem ez a kulcs –, hogy az érettségi lezárása valaminek, és magát a felvételi rendszert egy tágabb társadalompolitikai összefüggésben újra kell gondolni. Egyetértünk, hogy ez egy sokkal differenciáltabb történet. Csak azért kértem szót, mert az elején nem volt módom érvelni. Egyébként nem csak a műszaki és az orvostudományi pályán van: a jogi karokon 84 százalék az emelt szintű érettségi, a bölcsészeti szakokon – mind csak az államilag finanszírozottakat mondom – 77 százalék tesz emelt szintű érettségit és a gazdasági karokon 66. Szerintem az érettségi szelektál, jól működik ilyen szempontból.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Csak egy kérdésem lett volna. Lehet, hogy naiv kérdés. Jól tudom, vagy rosszul tudom, hogy a középiskolában végzetek bármikor tehetnek szintemelő vizsgát? A rendszer feszültségét ez oldja, hiszen nem végzetes, hogy valaki 250 vagy 260 ponttal nem kerül be. Elhangzott, hogy első generációs, dolgozik stb., de tehet szintemelő vizsgát. (*Dr. Szenes György: Sőt, javíthat is!*) Ez a feszültséget jelentős mértékben oldja. Csak ezt akartam képbe hozni.

Maga az egész nagy rendszer szerintem is nagyon sok inkoherenciától szenved, de most megtartóztatam magam, hogy erről beszéljek. Köszönöm.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Lehet, hogy én egyedül maradok, de én úgy tettem föl a kérdést, hogy ez a javaslat megy-e előbbre egy lépést vagy nem. Én úgy érzem, hogy jó irányba tesz egy lépést, egy mérsékelt lépést, amit majd követhet több. Nagyon okos vitát hallottam itt, abban nagyjából mindenki egyetért, hogy jelenleg nagyon sok ellentmondás van abban, ami a felsőoktatásban van. Én a mellett vagyok, hogy ezt a lépést támogassuk, amit Bakos úr előadott.

BARLAI RÓBERTNÉ: Én nem tudok szavazni, nem tudom eldönteni – de nem is ez a lényeg. A stratégia biztosan hiányzik. Akik elvégzik az egyetemeket, főiskolákat, hogy állják meg a helyüket nemzetközi viszonylatban? Éppen ma olvastam egy adatot, hogy a gazdasági egyetemek, főiskolák között a világon ötvenvalahány közül a negyvenhetedik helyen áll a Corvinus. (*Pusztai Lászlóné: Hatvannyolcadik.*) Tehát nagyon hátul áll... (*Zaj, közbeszólások: Nagyon elöl!*) Ez elöl van? Bocsánat, akkor nem szoltam!

HORN GYÖRGY: Több mért egyetem nincs is.

BARLAI RÓBERTNÉ: A mérték közül egész hátul áll... *(Zaj, közbeszólások. – Nagy francia egyetemek alig kerülnek be!)* Kész, megerősíti, hogy nem értek hozzá.

ELNÖK: Legalább neked hasznos volt. *(Derűltség.)*

DR. SZENES GYÖRGY: Csak egymondatos kiegészítést mondanék. Nem az a megoldás, hogy toldozzuk-foldozzuk ezt a rendszert, hanem el kellene indulni abba az irányba, amiről a múltkori ülésünkön már határoztunk, hogy elindulunk egy kompetenciaalapú, egyszintű, komplett érettségi reformhoz is kapcsolódó felvétel felé. De addig is – mert Gyuri ezt kezdte mondani, hogy persze, csak mire abból lesz valami, az tíz-tizenöt év – támogatnám ezt.

DR. SZEBEDY TAS: Én is ugyanezt akartam mondani, amit Szenes kolléga. A rendszeren belül és a távlaton belül ez az irány szerintem mégsem negatív. Ami jelen pillanatban komoly gondot okoz ebben a tömeges felsőoktatásban: azzal, hogy kettes tanuló, tanulási képességek nélkül diplomát szerez, egy illúziót szerez. Én ennek látom társadalmi veszélyét. *(Horn György: Belépési jogot szerez.)* A normatíva miatt ott ücsörög három évig az adott intézményben, az az illúziója, hogy ő valami szellemi foglalkozásra nyert vagy fog belépést nyerni. Ez egy illúzió, mert a szellemi foglalkozáshoz szükséges képességei – éppen a tanulási képesség hiánya miatt – nincsenek meg, miközben az egész ország kínlódik attól, hogy a fizikai meg az egyéb szakmák területén Ázsiából, keletről, meg nem tudom, honnan jönnek majd a szakemberek, mert Magyarországon nincs középtávon szakképzés. Ebbe bele tudna egy picit szólni az oktatáspolitiká olya értelemben, ha az állami finanszírozást az felsőfokú szakképzésre, szakképzésre és ilyen területekre adná – ingyenesen. És az illúziókeltő egyetemi ücsörgésre meg az önkéntes finanszírozás lehetőségét nyitná meg. Nem kell hozzá pontszám: belül és fizet. Ez működik a rendszerben. De hogy államilag támogassuk évente több százezer forinttal, hogy valaki nem csinál semmit, csak az az illúziója, hogy ő diplomás lesz, azt tartom én veszélyesnek, és e miatt átmenetileg ezt a 240 pontos rendszert nem tartom kedvezőtlen változásnak, ahogy Szenes György is mondta.

Ugyanakkor a kreditrendszer tekintetében úgy érzem, ez az átalakítás játék a számokkal meg az elnevezésekkel, mert nem tartalmilag zárkózik föl a nemzetközi kreditrendszerre, hanem erre azt mondjuk, hogy az, arra meg azt mondjuk, hogy ez. Nekem legalábbis nem úgy tűnik, mintha ettől a kreditrendszertől erősödne a hazai oktatásnak az unióssal való azonossága. Köszönöm.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Nagyon röviden két reflexió. Elhangzott, hogy az érettséginek ez a bizonyos mérése – nem akarok erre semmit mondani. Mondhatnám, hogy egy természettudományos felkészültségű egyetemi oktatótól elemi elvárás lenne, hogy például méréselméletileg és mérés technikailag a dolgot úgy csinálja, ahogy kell, és ne vonjon le olyan következtetést, ami képtelenség: egy ilyen mintából arra következtetni, hogy nincs meg az érettséginek a szakmaspecifikus irányító jellege! Természetesen nincs meg, mert ahhoz meg kellett volna nézni azokat, akik fizikából érettségiztek – és csak azokat. A jelenlegi érettségi nem fogja lehetővé tenni, sőt, egyetlen érettségi sem, hogy minden területen egyszer csak azt mondják, hogy nincs szakmaspecifikusan felkészülve. Egyszerűen nonszensz, ezen nem is érdemes gondolkodni. Akkor van, ha lecsökkentem a kötelező érettségi tárgyak számát, és ugyanakkor azt

mondom, kötelező egy olyan tárgy, ami a szakmaspecifikumot biztosítja. Nem tudom, világos-e. Akkor az érettségi fog tudni ebben az értelemben differenciálni. De amíg öt tárgyból kötelező neki érettségizni, és esetleg pont az nincs e miatt benne, ahová ő törekszik, addig ez nem működik. Ez mutatja, hogy alapprobléma van magával az egész minősítő, mérő, értékelő rendszerrel – ebben egyetértés van.

A másik dolog: annyiszor halljuk, mindig úgy, ahogy Tastól is hallottam, hogy az oktatók kérdezik... Az Akadémia elnöke szerint az oktatók egy részének az a véleménye, hogy a bejövő hallgatók tudás- és képességszintje jelentősen csökken. És egyetlen mérésre, egyetlen tényleges adatrendszerre nem képes utalni senki. Mert akkor lenne sok ilyen. Ott van fent az OKM honlapján, elő lehetne venni, meg kellene nézni, és azt megcáfolva mondani ekkora butaságot. Mert hogy ők úgy érzik, Klárka most ilyen vagy olyan, ez lehet, hogy más területen nagyon fontos, de ilyen felsőoktatási kérdésekben mégsem egészen korrekt dolog ezeket újra meg újra elmondani. Honnan vesszük, hogy ma érvényes az az elképzelés, ami húsz-huszonöt évvel ezelőtt érvényes volt, hogy a gyerekek tulajdonképpen nem a legjobb dolog, amit elérhetünk vele, hogy tanulással tölt – sőt, bizonyos, kis százalék tanulásnak látszó tevékenységekkel – egy bizonyos időt még a rendszerben. Van-e valakinek erre jobb megoldása? Úgy tűnik, hogy a világban nincs. Elmennek negyven-ötven-hatvan százalékig, mert még mindig ez a leghatékonyabb eleme a társadalomnak ebben a dologban. Azelőtt az ugyanilyen érettségi létszám fele körül, hatvan százalék estin-levelezőn érettségizett. Csak nem akarják nekem az igen tisztelt egyetemi oktató kollégáim azt elmesélni, hogy szerintük akkor ez egy magasabb színvonalú képzés volt! Időnként tényleg az az érzésem, igaz az a kínai közmondás, hogy ha valakinek az érdekei úgy kívánják, a matematika igazságait is megcáfolja. Ez zajlik jelenleg ebben a kérdésben. Csak azt a fáradságot se veszik, amivel megmondanák, hogy mit akarnak cáfolni. Nem, mert ahhoz adatokat kellene használni, és senki nem használ ilyen adatokat. Szubjektív vélekedések tömege van erre, és senki nem fog elmenni azért lakatosnak, mert most nem engedik be a felsőoktatásba, mondjuk kommunikáció szakra. Ha egyet mutatnak nekem, aki ettől azt gondolja, inkább elmegy lakatosnak, abban a pillanatban visszavonok minden érvet.

DR. KESZEI ERNŐ: Elnézést, nem akarom a szót szaporítani. Sajnálom, hogy Mihály Ottó nem volt ott ezen az akadémiai előadásorozaton, mert számokkal pontosan az lett igazolva, az Akadémia elnökének jelenlétében, történetesen a Magyar Innovációs Szövetség elnöke prezentálta ezt az előadást, hogy nem rosszabb a hallgatói tudásszint manapság – és ebben minden művelt kollégám egyetért –, hanem ugyanannyi a kohorszból a szuperszelektívnek nevezett felső hat-nyolc százalék, ugyanannyi a szelektívnek nevezett tíz-tizenkilenc százalék, és ugyanannyi az, aki nem tartozik közéjük. Véletlenül egybeesett a politikai akarat a tömegképzésre meg a bolognai rendszer bevezetése, de nyilván nem kapcsolódik egymáshoz. Amikor a szuperszelektív és szelektív szint alá leszállt a hallgatói belépés aránya, természetesen megjelentek azok a hallgatók, akiknek más képzést kell adni. A probléma mindössze annyi, hogy tudják, milyen számokra hivatkoznak, tudják, mit beszélnek a kollégáim, csak meg kell oldani azt a dilemmát, hogy milyen képzést kapjanak, akiknek a képzésére nem volt felkészülve a felsőoktatás. Az előző hozzászólásomban is azt mondtam, erre valami megoldást kell találni, amit a politika elég, ha lehetővé tesz. Mert a felsőoktatási intézmények maguktól is meg tudnák tenni.

Nem akartam az előbb itt közbeszólni, hogy miért nem követelik meg a fizika érettségét. Ennek rettenetesen egyszerű oka van: a Műegyetemről is meg tőlünk is felterjesztették fizikusok-kémikusok, hogy fizika vagy kémia és egy természettudomány. Ez megváltozott a

minisztériumban úgy, hogy fizika, kémia vagy egy természettudomány – inentől földrajz érettségivel jönnek a fizika szakra. Ha ez nem az egyetem kompetenciája, hogy ezt megmondhassa, és ne változzék meg, onnantól fogva fennáll az a probléma, amiben Mihály Ottó is egyetért velem: hogy nem méri.

Egy pontosítást azért szeretnék mondani: nem szaktudást akarunk mérni, hanem a szakmával kapcsolatos kompetenciát. Kedvenc példám, hogy a Zeneművészeti Egyetemre biztosan nem vesznek fel olyat, aki nem tud kottát olvasni. A kémiában is megvan a kottaolvasásnak megfelelő dolog: sztöchiometriai egyenletek értése. Aki ezt nem érti, azzal nem tudunk mi már mit kezdeni. Felmerül a kérdés, hogy kezdjünk vagy ne kezdjünk. Ez most nem téma. Ez az egyik, amit szerettem volna mondani.

A másik: a kreditnövelés. Elhangzott, hogy ez színvonalsökkenést eredményezhet. Nem biztos. Megint intézménye válogatja, mihez vezethet. Mi most konkrétan az ELTE Természettudományi Kar Kémiai Intézetében megpróbáljuk ésszerűsíteni a curriculumunkat úgy, hogy ne a belépők tizenöt százaléka végezze el három év után az alapszakot. Ez nyilván a mi hibánk. A hallgatókkal együttműködve ezen változtatunk – azon vagyunk most is. Ennek kapcsán felmértük, hogy különböző országokban, Európában és Amerikában, mekkora a kontakt óraszám és mekkora a kreditszám. A kreditszám nagyjából mindenütt akkora, de a kontakt óraszám tipikusan kétharmada csak annak, mint amit mi leverünk a hallgatóinkon. Megkockáztatom, hogy ha okosan csináljuk, hogy kétharmadra csökkentjük a kontakt óraszámot, az esetleg még színvonalnövekedéshez is vezethet. De ha jól csináljuk, csökkenéshez semmiképpen. Úgyhogy ez is egy árnyaltabb kérdés. megismétlem, hogy szigorú akkreditáció és a felsőoktatási intézmények nagyobb önállósága biztosan eredményre vezetne.

Köszönöm szépen.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: A kérdést nem akartam feszegetni, de bekerült – Ottó és Tas is inspirált. Mindig azt mondtam, akkor is, amikor sokan aggályukat fejezték ki a felsőoktatás rendkívül dinamikus bővülése láttán, hogy ez előrelépés, és Magyarországnak ez bizonyos értelemben versenyelőnyt fog jelenteni, mert úgy tűnt – azt hiszem, még most is igaz -, hogy a környező országokhoz képest – pontos adatot nem tudok most a szlovákokról vagy a csehekről, de néhány évvel ezelőtt feltétlenül igaz volt – többen kerülnek be. A demográfiai katasztrófa is hozzájárult, mert minden viszonylagos: Szlovákiában meg Csehországban úgy néz ki, hogy javul a születések arányszáma, ellentétben velünk, de ez más kérdés. Igen, versenyelőnyt jelenthet, és nagyon jó, ha minél többen kerülnek be. De igenis van ennek egy olyan összefüggése, amit Tas említett – csak én ezt nem akartam szóba hozni –, hogy jól szocializál-e a magyar felsőoktatás, és a magyar társadalom olyan társadalom-e – nem jobb vagy rosszabb – mint például az amerikai. Mert a rendszer, egy modell egész másként működik egy ilyen történelmi-társadalmi közegben és egy olyanban. Amerikában ez jól működik: ilyen BA, olyan BSC, kirakja a benzinkútjára, és nem befolyásolja az életét. Magyarország – nem szeretem, hogy feudális – sajátosan kelet-európai, kelet-közép-európai, igenis, az értelmiségi pályákat felértékeli, nadrágos ember stb. Ezek elhalványulóban vannak, de másként működnek. És igen, van egy olyan kockázat – személyes tapasztalat –, hogy rosszul szocializál.

Nem szóltam volna, ha nem mondd – azt hiszem, az túlzás volt –, hogy ha mutatnak neked egy olyan embert, akit nem vesznek föl kommunikáció szakra, és elmegy lakatosnak. Ez nyilván egy szélsőséges példa, de történészként – bár nem a huszadik századdal foglalkozom – tucatjával tudom mondani neked az ide vonatkozó kutatásokat – nem a jelenre, hanem a 20-as,

30-as, 50-es, 60-as évekre vonatkozó kutatásokat meg életpálya-modelleket –, és bizony, akiket kiszorítottak a felsőoktatásból, sokszor politikai meg egyéb okokból, azok fizikai pályára mentek. Nagyon tehetséges emberek aztán vagy visszakerültek a 70-es években – ismerjük ezeket a pályákat, mert mégiscsak elvégezték az egyetemet – vagy nem.

Mondtál egy nagyon érdekes dolgot, és remélem, nem fogsz megharagudni. Külső megfigyelőként volt érdekes, de rád is érvényes. Mondtad, hogy nagyon magasan képzett értelmiségi emberek is hajlamosak arra, hogy a saját elgondolásuknak alárendeljenek tényeket, és úgy csoportosítsák. Azért említem meg – remélem, nem fogsz megsértődni –, mert azt mondtad, amikor Sándor aggódott a tanítóképzés miatt, hogy van olyan ország, ahol középfokú tanítóképzés van, és ezt szembeállítottad a tanítóképzésbe bekerülők nagyon alacsony pontszámával. Igen, van olyan ország – azt hiszem, éppen Olaszország –, ahol egyébként csak tizennégy éves korig van kötelező oktatás... *(Közbeszólás: Románia.)* Tehát van olyan ország, ahol középfokú a tanítóképzés, és van, ahol egyetemi szintű – azt hiszem, éppen Finnországban. Érdekes, hogy középfokú vagy egyetemi szintű. A magyarországi középfokú tanítóképzésben érettségizettek hosszú sora lett egyetemi tanár az ötvenes években, mert azok kiváló emberek. Nem az a kérdés, hogy középfokú vagy egyetemi, hanem hogy milyen emberek. A tanítóképzésben az volna jó, hogy tehetséges, színes, sugárzó és intelligens emberek kerüljenek be.

Most te követted el azt a hibát, mert nem mindegy, egyáltalán nem mindegy, hogy a tanítóképzésbe nagyon alacsonyan, gyengén motivált emberek, jobb híján kerülnek be, vagy kiválóak. És nem az a kérdés, hogy középfok vagy egyetemi szint. Az egy másik kérdés.

ELNÖK: Lezárható a... - a nem tudom, mi. *(Horn György: Megvitattuk.)* Egy túró! – már bocsánatot kérek! Beszélgettünk, egy sor vélemény elhangzott, elment egymás mellett, fölött, alatt, párbeszéd... *(Dr. Mihály Ottó: Van, akinek már a nyakát is fogták – az enyémet legalább négyen! Mit akarsz még?)*

Két javaslatom van. Szörnyű szorongással gondolok arra, hogy nekem ebből egy közleményt kellene megfogalmaznom. Ennek a közleménynek csak az lehet a tartalma, hogy a témáról beszélgetés zajlott, és különböző, részben egymást átfedő, részben egymásnak ellentmondó vélemények hangzottak el. Ez egy korrekt tájékoztatás.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Ez rendben van, csak ezt hívják vitának! *(Derűltség.)*

HORN GYÖRGY: Általában egyetértés volt a kreditek változásával kapcsolatban. Ezen belül voltak eltérések.

Általában egyetértés volt abban is, hogy önmagában egy ilyen fajta rendelkezés, ami a felvételi pontszámra van, nem látszik elegendőnek. Ennek a megítélésében különbség volt, hogy ez már valami, vagy... *(Dr. Szabados Lajos: Lehet belőle valami.)*

ELNÖK: Abban egyetértés volt, hogy ez egy előrelépést jelent. Tas fogalmazta meg.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Na, ebben nem volt egyetértés. Hogy ez egy lépés, abban volt egyetértés. De, hogy előrelépés.... Tas szerint előrelépés! Föl lehet sorolni, hogy a többiek szerint, sokak szerint nem.

HORN GYÖRGY: Itt volt, aki egyértelműen támogatta, volt, aki kicsit támogatta... Szerintem ez a jegyzőkönyvből összejön.

DR. KESZEI ERNŐ: Bocsánat, én úgy értelmeztem, egy dolgot egybehangzóan megfogalmaztunk: mindenki támogatta, hogy az egész rendszer átgondolása és átalakítása nem elodázható. Ebben abszolút egyetértünk.

HORN GYÖRGY: És hogy ez nem pótolja azt.

ELNÖK: Ez is kétségtelen.

DR. HADHÁZY TIBOR: Összefüggésben más rendszerekkel.

ELNÖK: Beleértve az érettségítőlt az egész felsőoktatásig. Ez az üres ballon, ami újragondolásra szorul. Ezzel aztán senki nem megy semmire – de leírhatom, mert idáig jutottunk.

DR. MIHÁLY OTTÓ: És vita volt a tekintetben, hogy ez a javasolt konkrét megoldás, ami a kormány álláspontját tükrözi, segíti-e vagy nem segíti, ellenkezőleg, a ténylegesen létező, alapvető problémák megoldását. Szerintem ez egy tényszerű leszögezése annak, ami volt. És a szavazáson kiderül, hány százalék támogatja, mennyi nem.

ELNÖK: Tehát ti azt javasoljátok, hogy a kormány előterjesztését, ami előttünk van, elfogadásra vagy elutasításra vonatkozó szavazásra tegyem föl.

DR. SZENES GYÖRGY: De két részletben. Az egyik a kredit, a másik....

DR. MIHÁLY OTTÓ: Külön szeretnék szavazni.

ELNÖK: Te még a szavazás előtt akarsz valamit, az utolsó szó jogán.

BAKOS KÁROLY: Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Tanács! Nem az utolsó szó jogán, hanem a jegyzőkönyv miatt. Nem szeretném, ha a jegyzőkönyvben az maradna, amit a TTK-s kolléga, Keszei úr mondott. Azokat az érettségi tárgyakat, amikből pontot számolnak az egyes felsőoktatási képzési területeken, az adott képzési területen oktató intézmények dékáni kollégiuma dönti el. Tehát a TTK-s dékánok, amit beküldtek, hogy mi lesz az érettségi vizsgatárgy 2010-ben, 2011-ben, akármikor, azt egy betűnyi változtatás nélkül tette közzé az Oktatási és Kulturális Minisztérium. Azt mondta professzor úr, hogy a minisztériumban megváltozott. Egyetlen betűt sem változott.

DR. KESZEI ERNŐ: Ezek szerint a Kollégium változtatta meg.

BAKOS KÁROLY: Bocsánatot kérek, de az nem a minisztérium. A minisztérium soha egy betűt nem változtat azon, amit az illetékes kollégium beküld. Csak a jegyzőkönyv miatt, de muszáj volt elmondanom – elnézést!

ELNÖK: Nagyon hálásak vagyunk érte, mert tisztáztál valamit.
Akkor tehát elsőként a kreditet teszem föl szavazásra. Hogy fogalmazzuk meg a kérdést?

HORN GYÖRGY: A kormány-előterjesztésnek ezt a részét ki támogatja?

ELNÖK: Ki támogatja az OKNT-ből az előterjesztésnek a kredit értékére vonatkozó tartalmát? (11)

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Kisebbségi véleményemet fenntartom, mind az osztályzatokat, mind pedig az effektív kontaktóraszám-csökkentést tekintve. A felsőoktatási intézmények számára jelentős megtakarítás. Nem csak a professzor úr lesz érdekelt, hogy ne tartson annyi órát, mint eddig, hanem a felsőoktatási menedzsment is érdekelt lesz abban, hogy kevesebb órással kevesebb oktatót foglalkoztasson.

ELNÖK: Rögzíteni fogjuk.

ELNÖK: Tehát eddig tizenegy igen. Ellene? (1) Tartózkodás? (Nincs ilyen jelzés.)
A második kérdést segítetek megfogalmazni!

DR. SZEVEDY TAS: A felvételi pontszámokra vonatkozó módosító javaslatot ki támogatja?

ELNÖK: A minimális ponthatárra vonatkozó javaslatot ki támogatja? (6) Ki nem? (2) Ki tartózkodott? (4)

Akkor ez lesz a közleményben megjelenítendő arány.

HORN GYÖRGY: Megosztott.

ELNÖK: Akkor ezt a napirendet lezárjuk, nagyon szépen köszönjük az előterjesztő jelenlétét. Számomra rendkívül tanulságos volt, mert növekedett az általam nyilvántartott inkompetenciáim száma – mert én ebből az egészből a felét nem értem, lévén, hogy nem vagyok gyakorló tanár már a felsőoktatásban. De azért nagyon érdekes volt.

Van-e még mára valami? Van egy egyebek. A Köznevelési Tanács támogatását kéri a közoktatási közalapítványok módosítására vonatkozóan egy hozzám intézett levélben. Azt kéri, hogy ne csökkenjenek a központi forrásból származó támogatások a közoktatási közalapítványok számára.

DR. SZEVEDY TAS: Erről volt már szó egyszer.

DR. SZENES GYÖRGY: Ez két hónappal ezelőtti dolog!

DR. MIHÁLY OTTÓ: Itt volt Szüdi János, és elmondta, hogy ezt nem tehetjük meg. Azért változtatták meg, mert az állam nem finanszírozhatja ezeket. Nem is értem, amit kérnek. Akkor meg kell szüntetni őket.

ELNÖK: Ha támogatjuk, elvesztik...

DR. SZEVEDY TAS: Mikori ez a levél?

ELNÖK: Szeptember 26.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Egyszer már megtárgyaltuk – itt valami tévedés van.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Elnök úr, ha megengeded, a véletlen úgy hozta, hogy az itt maradt remittendába, az Oktatási és Kulturális Minisztérium statisztikai tájékoztató prospektusába belenézhettem. Meglepetéssel olvasom – ugye, illik most már angolul is megadni a tudományágakat –, hogy az az „education science”-t oktatástudománynak fordítja az Oktatási és Kulturális Minisztérium. A mi nevünkben Országos Köznevelési Tanács van, és tudomásom szerint ezt a tudományágat mindmáig neveléstudományként tartja számon a magyar tudományos hagyomány. Kérem a Köznevelési Tanácsot, tiltakozzék ez ellen a fordítás ellen, mert rossz üzenete van.

DR. KESZEI ERNŐ: Nem is kell tiltakozni, csak javasolni.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Az Akadémia se ezt használja, de ennek rossz üzenete van. Tudjuk, van a szakmának olyan műhelye, amelyik így gondolkodik arról a tudományról, amit mi neveléstudománynak gondolunk. Köszönöm.

ELNÖK: Más? *(Nincs jelentkező.)* Akkor most kellemes ünnepeket és boldog új évet kívánunk!

(Az ülés végének időpontja: 13 óra 16 perc)